

บันทึกข้อความ

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

เลขรับ ๑๘๓๓

วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๗

เวลา ๑๗:๒๔:๕๖

ส่วนราชการ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6162

ที่ อว 0605.7(1)/

วันที่ 27 กันยายน 2567

เรื่อง ขอรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการ

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

ตามที่สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ในการดำเนินโครงการสำรวจสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” ในเอกสารโบราณจำนวน 5 แหล่งข้อมูล และสร้างชุดความรู้และนิทรรศการมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน”

ทั้งนี้โครงการมีการดำเนินงานเรียบร้อยแล้ว จึงได้จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการเพื่อรายงานให้ผู้บริหารได้รับทราบ ตามเอกสารรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นายณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์)

ตำแหน่งนักวิจัย

ผู้รับผิดชอบโครงการฯ

เรียน ผู้อำนวยการ

- เพื่อโปรดทราบ

30 ก.ย. 2567

30 ก.ย.2567

อิจฉรี จันทมุก

1 ต.ค.2567

คำสั่ง

ทราบ

- มอบงานพัฒนาองค์กรฯ รวบรวม

- มอบณรงค์ศักดิ์ ส่งบทสรุปให้งานเทคโนโลยีฯ

เผยแพร่

(อาจารย์คม เกตุวงศา)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

2 ต.ค. 2567

โครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา

“มนตราอีสาน”

โดย

นายณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์

และคณะ

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

ได้รับทุนสนับสนุน

งบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทสรุปโครงการ

โครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” เป็นโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุนในงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) โครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อสำรวจสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” ในเอกสารโบราณจำนวน 5 แหล่งข้อมูล 2. เพื่อสร้างชุดความรู้และนิทรรศการมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” ดำเนินการวันเริ่มต้น 29 กุมภาพันธ์ 2567และวันสิ้นสุดโครงการ 30 มีนาคม 2567 สถานที่ดำเนินโครงการ ได้แก่ วัดกลางอุดมเวทย์ บ้านพนมไพร ต.พนมไพร อ.พนมไพร จ.ร้อยเอ็ด วัดทุ่งสว่าง บ้านกลอย ต.หนอง อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด วัดสุธารังสรรค์ บ้านค้อซา ต.บึงงาม อ.ทุ่งเขาหลวง จ.ร้อยเอ็ด วัดเหนือสูงยาง บ้านสูงยาง ต.คูเมือง อ.เมืองสรวง จ.ร้อยเอ็ด วัดม่วงน้อย บ้านแพง ต.แพง อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคามและสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เขตพื้นที่ในเมือง ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ได้แก่ วัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดำเนินการสืบค้น มรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” และอนุรักษ์โบราณจำนวน 5 แหล่งข้อมูลหน่วยงาน/วัด/ชุมชน/ มีเครือข่ายการทำงานร่วมกัน 5 เครือข่าย มีชุดความรู้และนิทรรศการถาวรมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” จำนวน 1 ชุด 3 ภาษา

คณะผู้จัดทำ

ประกาศคุณูปการ

ขอขอบคุณผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน คณะผู้บริหาร ชาววัดและชุมชนที่ร่วมโครงการ ได้แก่ วัดกลางอุดมเวทย์ บ้านพนมไพร ต.พนมไพร อ.พนมไพร จ.ร้อยเอ็ด วัดทุ่งสว่าง บ้านกลอย ต.หนอง อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด วัดสุตารังสรรค์ บ้านค้อซา ต.บึงงาม อ.ทุ่งเขาหลวง จ.ร้อยเอ็ด วัดเหนือสูงยาง บ้านสูงยาง ต.คูเมือง อ.เมืองสรวง จ.ร้อยเอ็ด วัดม่วงน้อย บ้านแพง ต.แพง อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม รวมถึงบุคลากรในงานเอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมทุกคนเป็นอย่างสูง ซึ่งได้เห็นถึงการร่วมแรงร่วมใจ ในระยะเวลาอันจำกัด เนื่องจากการสืบค้นข้อมูลมนตราอีสาน ต้องประกอบด้วย เร็วแรงกำลังในการสำรวจอนุรักษ์เอกสารโบราณ รวมทั้งสติปัญญา ที่ต้องนำมาจัดเป็นนิทรรศการถาวร นำเสนอต่อสาธารณชนให้ตระหนักรู้ถึงคุณค่าภูมิปัญญาและรากเหง้าของตนท้ายสุดขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ ในครั้งนี้

สารบัญ

เรื่อง	หน้าที่
บทสรุปโครงการ	
ประกาศคุณูปการ	
บทที่ 1 บทนำ	1
● หลักการและที่มาของการดำเนินงานวัตถุประสงค์	1
● เป้าหมาย หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder)	1
● ลักษณะของการดำเนินงาน (รูปแบบ/กิจกรรม)	1
● พื้นที่ดำเนินการ	1
● ระยะเวลา	1
● เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
● ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 วิธีดำเนินงาน	4
● ประวัติ	4
● กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	14
● ขั้นตอนการดำเนินงาน	17
บทที่ 3 รูปแบบ / องค์ประกอบ และกระบวนการ	
● การบรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงาน	19
● การบรรลุเป้าหมาย	19
● การบรรลุผลประเมินตัวชี้วัดความสำเร็จ	19
● กระบวนการดำเนินงาน	19
บทที่ 4 การบูรณาการและการเกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อสังคมและชุมชน	34
● ระดับมหาวิทยาลัย (4 In 1) หรือที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และอัตลักษณ์	34
● ระดับสังคมและชุมชน	36
บทที่ 5 สรุปผลการดำเนินงาน	
● รายละเอียดการดำเนินงานโดยย่อ (Summary)	37
● การบรรลุตามวัตถุประสงค์โครงการ	38

เรื่อง	หน้าที่
<ul style="list-style-type: none"> ● องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากโครงการ / นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากโครงการ 	38
<ul style="list-style-type: none"> ● อุปสรรค ปัญหา และวิธีแก้ไข 	39
<ul style="list-style-type: none"> ● ปัจจัยที่แห่งความสำเร็จ ปัจจัยแห่งความล้มเหลว 	39
<ul style="list-style-type: none"> ● ก้าวต่อไป หรือความต่อเนื่องของการดำเนินโครงการ 	40
บรรณานุกรม	41
<ul style="list-style-type: none"> ● เอกสารอ้างอิง/แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 	41
ภาคผนวก	42
ผนวก 01 ข้อเสนอโครงการ (ฉบับที่ได้รับอนุมัติ)	43
ผนวก 02 ภาพกิจกรรมโครงการ/กิจกรรมนิสิต	52
ผนวก 03 คำสั่งคณะกรรมการดำเนินงาน	55
ผนวก 04 สรุปงบประมาณ	57
ผนวก 05 หนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าสำรวจเอกสารโบราณ และ บัญชีเอกสาร โบราณที่ได้รับการสำรวจ จำนวน 5 วัด	58
ผนวก 06 ภาพการดำเนินการจัดทำชุดความรู้และนิทรรศการถาวร	63

บทที่ 1 บทนำ

หลักการและที่มาของการดำเนินงานวัตถุประสงค์

มนุษย์มีความกลัวเป็นพื้นฐาน ที่พึงหลีกมนุษย์ยังคงเผ่าพันธุ์ได้อย่างหนึ่งคือระเบียบทางสังคม นอกจากตัวบทกฎหมายซึ่งเป็นการบังคับใช้กับสังคมและแสดงให้เห็นได้ “ในที่แจ้ง” แล้ว ยังมีระบบศีลธรรมที่ครองตน “ในที่มืด” ถ้าจะตีความที่มืดในที่นี้คือ “ไสยศาสตร์” ก็เป็นการไม่เกินเลยนัก เพราะนี่ถือเป็นที่พึงทางใจอีกแบบหนึ่ง ที่อยู่นอกเหนือจากหลักเหตุผล แม้ว่าหลายคนอาจมองว่าเป็นสิ่งชวนหลงงมงาย หากแต่สิ่งนี้กลับเป็นสิ่งสร้างครรลองจัดระบบตัวตน สังคมอย่างเจียบ ๆ ในความมืดดังกล่าวกลับมีความเมตตาตามหา นิยม และทรงตนอย่างลับๆ แผงฝังทั้งเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้มีความยุ่งเหยิงทุกข์ยากในจิตใจ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือหนึ่งในการหาคำตอบที่ตนเองอยากรู้ทั้งเรื่องราวในอดีตและในอนาคต เป็นเครื่องมือในการไฝ่ฝันหาความมั่งคั่ง มั่นคง ปลอดภัยในยามที่เหตุผลทะลุเข้าไม่ถึงกันบึงแห่งห้องหัวใจ เนื่องด้วยกำแพงความโศกเศร้า หม่นหมองติดตันอยู่

ในการนี้มนุษย์จึงสรรสร้างประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อกักเก็บนานาสัญญะความหมายแห่งความไม่รู้ หรือความรู้ทางโลกในการเยียวยาในยามลำบากยากแค้นวิฤตแสนเข็ญ เช่น พิธีเสดาะเคราะห์ ต่อชะตา บุญเลี้ยงบ้าน บุญบังไฟ บายศรีสู่ขวัญ พิธีไล่ปอบ พิธีเลี้ยงผีฟ้า คาถาจอดกระดูก คาถาอ้อเรียนหนังสือ คาถาเมตตาตามหานิยม คาถาเงินล้าน คาถาไล่เศรษฐี ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ที่กล่าวมา คล้ายเป็นรหัสลับแห่งธรรมชาติที่เอื้ออวยฉวยใช้ดูตึงให้เหล่าผู้คนยังคงรักษาสถาบันครอบครัว เศรษฐกิจ สาธารณสุข พื้นฐานทางสังคมให้สามารถอยู่รอดได้ปลอดภัยมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2554 : 878) ได้ให้ความหมายของคำว่า มนต์, มন্ত্র ว่า น. คำศักดิ์สิทธิ์, สำหรับสวดเพื่อเป็นสิริมงคล เช่น สวดมนตร์, คำเสกเป่าที่ถือว่าศักดิ์สิทธิ์ เช่น ร่ายมนตร์ เวทมนตร์ ปรีชา พิณทอง (2495 : 422-435) ได้กล่าวไว้ในหนังสือประเพณีไทยโบราณอีสาน ในคำว่า “คาถาอาคม เป็นคำรวม ได้แก่บทมนตร์ที่ถือว่าศักดิ์สิทธิ์ ตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน มีคนเชื่อถือและศึกษาคาถาอาคมกันเป็นส่วนมาด ทั้งปรากฏได้ผลดี นอกจากนี้ปรีชา พิณทอง ยังได้กล่าวถึง ขั้นตอนการยกครูในการเรียนมนตร์ เครื่องประกอบยกครู ปลืทธิคาถา การปลุกเสก การปลุก การเสก การสูบ การใช้กระแฉมนต์ การป้องกันพญาธร ประเภทของมนต์ ต่าง ๆ มีดังนี้

1. เมตตา คำชาย เช่น เมตตาหาละลาย, เมตตาตามหานิยม, คาถาแก้วมหาเศรษฐี, คาถานวภา, รัศมีพระเจ้า, คาถาข้าวของมหาเศรษฐี เป็นต้น
2. สะเดาะ เช่น สะเดาะก้างปลา, สะเดาะแมงคาเข้าหู เป็นต้น
3. แก้อโรคต่าง ๆ เช่น เป่าปะดง เป่าพิษผี เป่าปวดหัวดิบ เป็นต้น
4. ประสาน (จอต) เช่น ประสานกระดูก, อ่วยเลือด, ชัดเลือด เป็นต้น
5. แสดงฤทธิ์ เช่น จับงูไม่กัด, ตีมีด, นะ จังจัง เป็นต้น
6. ป้องกัน เช่น กันไฟ, กันผี, กันพราย, กันหนอน, กันเพลี้ย เป็นต้น
7. ขับไล่ เช่น ไล่ผีปอบ, คาถาไล่เถื่อน, คาถาพระยาอินทร์, คาถาผาบมาร เป็นต้น

8.คาถาพิเศษอื่น ๆ เช่น มหาอุตม์ คงกระพันชาตรี, คาถาबारมีพระพุทเจ้า, ชินบัญชร, คาถาเสกหิน, คาถานวภา เป็นต้น

มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีคาถาปรัชญาภาษาบาลี ที่ว่า "พหุณี ปณฺทิตฺโต ชีโว" ซึ่งหมายความว่า ผู้มีปัญญาพึงเป็นอยู่เพื่อมหาชนนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า นอกจากสามารถเป็นที่พึ่งในที่แจ้งแล้ว เราก็ควรนำเสนอให้เห็นที่พึ่งในที่มืดด้วย และเนื่องเพราะที่พึ่งเหล่านั้นถูกบันทึกไว้ในเอกสารโบราณต่าง ๆ ที่ยังคงหลงเหลืออยู่ตามวัดต่าง ๆ เช่น สมุทรไทย ไบลาน เป็นต้น การได้สืบค้น อนุรักษ์ และเผยแพร่ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่สามารถเพิ่มพูนให้เป็นพึ่งแก่มหาชนได้ในอีกแหล่งหนึ่ง หากแต่ต้องนำปัญญาส่องฉายให้เห็นถึงเหลี่ยมมุม สิ่งที่ซุกซ่อนภายใต้ความมืดมนนั้น ให้สามารถรู้เท่าทันต่อสิ่งที่มองไม่เห็นได้อย่างชัดเจน จึงจัดกิจกรรมโครงการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” และสร้างชุดความรู้และนิทรรศการมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” ซึ่งเป็นการนำเสนอสืบสานมรดกภูมิปัญญาแก่สังคมในเชิงวิชาการอันสอดคล้องกับคตินิยมของสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่กล่าวว่า “ยุ่งฉางแห่งภูมิปัญญา พัฒนาสังคมแบบยั่งยืน” ได้เป็นอย่างดี

เป้าหมาย หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder)

- 1) กลุ่มเป้าหมายของโครงการ จำนวน (55) คน ประกอบด้วย
 - 1.1) ผู้แทนชุมชน 5 ชุมชน จำนวน 50 คน
 - 1.2) นิสิตฝึกประสบการณ์ จำนวน 5 คน
- 2) วิทยากรและผู้ประสานงานโครงการ (ผู้จัดโครงการ) จำนวน 7 คน

ลักษณะของการดำเนินงาน (รูปแบบ/กิจกรรม)

- 1) สํารวจสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน”
- 2) จัดทำชุดความรู้และนิทรรศการถาวรมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน”

พื้นที่ดำเนินการ /บริบทชุมชน

วัดกลางอุดมเวทย์ บ้านพนมไพร ต.พนมไพร อ.พนมไพร จ.ร้อยเอ็ด วัดทุ่งสว่าง บ้านกลอย ต.หนอง อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด วัดสุตารังสรรค์ บ้านค้อซา ต.บึงงาม อ.ทุ่งเขาหลวง จ.ร้อยเอ็ด วัดเหนือสูงยาง บ้านสูงยาง ต.คูเมือง อ.เมืองสรวง จ.ร้อยเอ็ด วัดม่วงน้อย บ้านแพง ต.แพง อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม และสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เขตพื้นที่ในเมือง

ระยะเวลา

เริ่มต้น 29 กุมภาพันธ์ 2567และวันสิ้นสุดโครงการ 30 มีนาคม 2567

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เชิดชาย บุตดี, (2555). ฮตสรงที่หตหาย. *ศิลปวัฒนธรรม*. ฉบับเดือนพฤษภาคม

ปรีชา พิณทอง. (2530). *ประเพณีโบราณไทยอีสาน*. พิมพ์ครั้งที่ 6. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรม.

พระมหาสุวัฒน์ กิตติเมธี(คงยืน) และ สมควร นามสีฐาน. ฮตสรง: พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ผ่านความศรัทธาของชุมชนในสังคมอีสาน. *Journal of MCU Ubon Review*, Vol.6 No.3 (September-December 2021). หน้า 747-756.

พระอริยานุวัตร เขมจารี.(2536). “คติความเชื่อของชาวอีสาน ในวัฒนธรรมพื้นบ้าน”,บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.2552*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *พระพุทธรูปทวารวิชัย อภิสัมัยธรรมนายก*.
ใ

<https://rinac.msu.ac.th/th/%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%9E%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%8A%E0%B8%B1%E0%B8%A2>
สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2567

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน. (2558). *สู่ขวัญ : คน ลัทธิ พิธี และสรรพสิ่งในเอกสารโบราณอีสาน / [บรรณาธิการ, ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ ; ปวิวรรต/เรียบเรียง/พิสูจน์อักษร ราชนันท์ นิลวรรณภา ... และคนอื่น ๆ]* มหาสารคาม : สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สาร สาระทัศนานันท์. (2522). “บายศรีสูตรขวัญ,”ในหนังสือชุดความรู้มรดกอีสานฉบับอนุรักษ์วรรณคดีอีสาน *เกี่ยวกับชีวิต*. มหาสารคาม : วิทยาลัยครูมหาสารคาม.

เสฐียรโกเศศ, (2506) *ขวัญและประเพณีการทำขวัญต่าง ๆ*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองรัตน์.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีกิจกรรมที่ได้รับความร่วมมือในทุกภาคส่วนของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. คุณค่าที่เกิดขึ้น คือ เป็นการร่วมอนุรักษ์ ฟื้นฟู เผยแพร่ และพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรมให้มีความโดดเด่น

บทที่ 2 วิธีดำเนินงาน

ประวัติ, ความเป็นมา

มนุษย์มีความกลัวเป็นพื้นฐาน ที่พึงหลีกมนุษย์ยังคงเผ่าพันธุ์ได้อย่างหนึ่งคือระเบียบทางสังคม นอกจากตัวบทกฎหมายซึ่งเป็นการบังคับใช้กับสังคมและแสดงให้เห็นได้ “ในที่แจ้ง” แล้ว ยังมีระบบศีลธรรมที่ครองตน “ในที่มืด” ถ้าจะตีความที่มืดในที่นี้คือ “ไสยศาสตร์” ก็เป็นการไม่เกินเลยนัก เพราะนี่ถือเป็นที่พึงทางใจอีกแบบหนึ่ง ที่อยู่นอกเหนือจากหลักเหตุผล แม้ว่าหลายคนอาจมองว่าเป็นสิ่งชวนหลงงมงาย หากแต่สิ่งนี้กลับเป็นสิ่งสร้างครรลองจัดระบบตัวตน สังคมอย่างเจียบ ๆ ในความมืดดังกล่าวกลับมีความเมตตาตามหา นิยม และทรงตนอย่างลับๆ แผงฝังทั้งเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้มีความยุ่งเหยิงทุกข์ยากในจิตใจ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือหนึ่งในการหาคำตอบที่ตนเองอยากรู้ทั้งเรื่องราวในอดีตและในอนาคต เป็นเครื่องมือในการไฝ่ฝันหาความมั่งคั่ง มั่นคง ปลอดภัยในยามที่เหตุผลทะลุเข้าไม่ถึงกันบึงแห่งห้องหัวใจ เนื่องด้วยกำแพงความโศกเศร้า หม่นหมองติดตันอยู่

ในการนี้มนุษย์จึงสรรสร้างประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อกักเก็บนานาสัญญะความหมายแห่งความไม่รู้ หรือความรู้ทางโลกในการเยียวยาในยามลำบากยากแค้นวิกฤตแสนเข็ญ เช่น พิธีเสดาะเคราะห์ ต่อชะตา บุญเลี้ยงบ้าน บุญบังไฟ บายศรีสู่ขวัญ พิธีโล่บอบ พิธีเลี้ยงผีฟ้า คาถาจอดกระดุก คาถาอ้อเรียนหนังสือ คาถาเมตตาตามหานิยม คาถาเงินล้าน คาถาไล่เศรษฐี ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ที่กล่าวมา คล้ายเป็นรหัสลับแห่งธรรมชาติที่เอื้ออวยฉวยใช้ดูตติงให้เหล่าผู้คนยังคงรักษาสถาบันครอบครัว เศรษฐกิจ สาธารณสุข พื้นฐานทางสังคมให้สามารถอยู่รอดได้ปลอดภัยมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน

มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีคาถาปรัชญาภาษาบาลี ที่ว่า "พหุณี ปณฺทิตฺโต ชีเว" ซึ่งหมายความว่า ผู้มีปัญญาพึงเป็นอยู่เพื่อมหาชนนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า นอกจากสามารถเป็นที่พึ่งในที่แจ้งแล้ว เราก็ควรนำเสนอให้เห็นที่พึ่งในที่มืดด้วย และเนื่องเพราะที่พึ่งเหล่านั้นถูกบันทึกไว้ในเอกสารโบราณต่าง ๆ ที่ยังคงหลงเหลืออยู่ตามวัดต่าง ๆ เช่น สมุทรไทย ไบลาน เป็นต้น การได้สืบค้น อนุรักษ์ และเผยแพร่ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่สามารถเพิ่มพูนให้เป็นพึ่งแก่มหาชนได้ในอีกแหล่งหนึ่ง หากแต่ต้องนำปัญญาส่องฉายให้เห็นถึงเหลี่ยมมุม สิ่งที่ซุกซ่อนภายใต้ความมืดมิดนั้น ให้สามารถรู้เท่าทันต่อสิ่งที่มองไม่เห็นได้อย่างชัดเจน จึงจัดกิจกรรมโครงการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” และสร้างชุดความรู้และนิทรรศการมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” ซึ่งเป็นการนำเสนอสืบสานมรดกภูมิปัญญาแก่สังคมในเชิงวิชาการอันสอดคล้องกับคตินิยมของสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่กล่าวว่า “ยุ่งฉางแห่งภูมิปัญญา พัฒนาสังคมแบบยั่งยืน” ได้เป็นอย่างดี

สถานที่ดำเนินโครงการ

วันที่	จังหวัด	สถานที่
5 มีนาคม 2567	ร้อยเอ็ด	วัดกลางอุดมเวทย์ บ้านพนมไพร ต.พนมไพร อ.พนมไพร จ.ร้อยเอ็ด
6 มีนาคม 2567	ร้อยเอ็ด	วัดทุ่งสว่าง บ้านกลอย ต.หนอง อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด
11 มีนาคม 2567	ร้อยเอ็ด	วัดสุธารังสรรค์ บ้านค้อซา ต.บึงงาม อ.ทุ่งเขาหลวง จ.ร้อยเอ็ด

12 มีนาคม 2567	ร้อยเอ็ด	วัดเหนือสูงยาง บ้านสูงยาง ต.คูเมือง อ.เมืองสรวง จ.ร้อยเอ็ด
13 มีนาคม 2567	มหาสารคาม	วัดม่วงน้อย บ้านแพง ต.แพง อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม

องค์ความรู้เกี่ยวกับมนตราอีสาน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2554 : 878) ได้ให้ความหมายของคำว่า มนต์, มন্ত্র ว่า น. คำศักดิ์สิทธิ์, สำหรับสวดเพื่อเป็นสิริมงคล เช่น สวดมนตร์, คำเสกเป่าที่ถือว่าศักดิ์สิทธิ์ เช่น ร่ายมนตร์ เวทมนตร์ ปรีชา พิณทอง (2495 : 422-435) ได้กล่าวไว้ในหนังสือประเพณีไทยโบราณอีสาน ในคำว่า "คาถาอาคม เป็นคำรวม ได้แก่บทมนตร์ที่ถือว่าศักดิ์สิทธิ์ ตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน มีคนเชื่อถือและศึกษาคาถาอาคมกันเป็นส่วนมาต ทั้งปรากฏได้ผลดี นอกจากนี้ปรีชา พิณทอง ยังได้กล่าวถึง **ขั้นตอนการยกครูในการเรียนมนตร์ เครื่องประกอบการยกครู ปลีพินคาถา การปลุกเสก การปลุก การเสก การสูบ การใช้กระแฉมน์ การป้องกันพญารัตน** ประเภทของมนต์ ต่าง ๆ มีดังนี้

1. **เมตตา คำขाय** เช่น เมตตาหมาละลาย, เมตตาหมาเนียม, คาถาแก้วมหาเศรษฐี, คาถานวภา, รัศมีพระเจ้า, คาถาข้าวของมหาเศรษฐี เป็นต้น
2. **สะเดาะ** เช่น สะเดาะก้างปลา, สะเดาะแมงคาเข้าหู เป็นต้น
3. **แก้โรคต่าง ๆ** เช่น เป่าปะดง เป่าพิษผี เป่าปวดหัวดิบ เป็นต้น
4. **ประสาน (จุด)** เช่น ประสานกระดูก, อ่วยเลือด, ชัดเลือด เป็นต้น
5. **แสดงฤทธิ์** เช่น จับจูไม่กัด, ตีมีถูก, นะ จังจัง เป็นต้น
6. **ป้องกัน** เช่น กันไฟ, กันผี, กันพราย, กันหนอน, กันเพลี้ย เป็นต้น
7. **ขับไล่** เช่น ไส้ผีปอบ, คาถาไก่เถื่อน, คาถาพระยาอินทร์, คาถาผาบมาร เป็นต้น
8. **คาถาพิเศษอื่น ๆ** เช่น มหาอุตม์ คงกระพันชาตรี, คาถารบบารมีพระพุทธเจ้า, ชินบัญญัติ, คาถาเสกหิน, คาถานวภา เป็นต้น

รายละเอียดคาถาต่าง ๆ

คาถาเสกยา รักษาผี (วัดทักษิณาราม ต.นาเชือก อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม)

ปัตติกัมมะโนอัคคะกัมมันติเมกัสสะวะสัตตะโปชะคังคา มะยาสัมมาทชะตาภาะวิ โอมนะโมตะธัมมะสะเยสัน
 ตะลาชัตโตปะนิทาทัสสะ เอวัมเมสุกะหุยามังคะลังยานิทะอิคะปิวะสุทาวะโล ะยัสสะนุกะละนิสัพพาสิวิลูปะกุ
 เทตตะอะอะเปยตะ เอวะเมทัสสะคะอิตติปิสะวาขาโตตังกิสบอะบัพพะวิปะสิสะภิตยัตโตหังโปชะคังคา เอกาเมกะ
 มิบ เอกัทธาปะหิณะยันทุนิทุกขาไชยะโตสั๊กะตะวาฬัพพะวู้อังสวาหา

คาถาเสกยาหัว ขนาน ๑

โอมกะลุกกะลุกกุจักปลุกให้ตื่นก็ตื่นไปอื่นให้ฮีบมา โอมสะหับ

คาถาเสกยาหัว ขนาน ๒

โอมทับพญาฮา หัวพญาฮาปลูกไวกวैयाให้สุมาแก้เตียนนี้เทียวพลัน โอมสะหับ

คาถาเมื่อชื้อยา

โอมโจโฮปยุสาสิทโรพายบดแล คอมกุคังชิวาบบายบอบควักินคน กูก็ชิวาบบังครุ กูให้กูอ่วยหัวผีพาย กูก็ชื้ออ่วย
พ่อคอกูให้อ่วยหัวผีบอบกูก็ชื้ออ่วยพ่อครุกูหวยยานน้ำใหญ่ก็สูง พ่อครุกูให้กูวาบเสื่ออยู่ดงก็ฮานพ่อครุกูให้กูวาบ
ข้างอยู่ปานาคานชู้ตัว โอมสะหะสะหายยะ โอมสับเปมหาสับโป โสสัง โอมชะวะชะวะให้ส่องยันปากขวงมือกุงา
ปากอ่วย โอมสะหาสะหายยะ โอมมันดัดเดิม ๓ตูปเตบ กัม โอมมักดัดเดิม ๓ ถมแจแวงโอมระงับมหาระงับชะ
ดับบังคับอันชะคุบัตเทบ

คาถาปิดมะเฮ็ง ขนาน ๑

โอมสัพพะเจ้าเถ้าคูกากูชิวาบบฝุงหมูไซยณ กูชิวาบบฝุงหมูฝียักกูชิวาบบฝุงหมูผีพายโอมสหับ

คาถาปิดมะเฮ็ง ขนาน ๒

โอมพุทโรไซ รัมโมไซ สังโฆไซ กูจักไชพยาธิกินคูกแลกินเอ็นกูจักไชพยาธิกินตีนแลกินมือ กูจักไชพยาธิกินเนื้อ
แลหนัง สุปหนี ไฟฟ้าไหม้หัวใจสุบหนีไม้แข่งงัก กูชิตหน้าแคง สุปหนีไม้ชิงแวง กูชิตางขา โอมจันเอาสะหา

คาถาเป่าพิษหมากไม้

โอมหวานหลงเมืองลูกแต่ฟ้าลงมาหวานกา ลูกแต่เมืองแมนลงมาหวานเชียงแสงซิฟ้า ๔ นอ ชิตาวันมิงบ่หนีแคว
วงควางเมืองบนชิมามาเมืองแล้ว มิงบ่หนีแควเมืองฟ้าชิมามาเห็นมิงแล้ว โอมไชยะ โอมสะหาย โอมจิตเต
สะหุมม โอมดุดูกโอมดมแดง โอมแสงพาย โอมกำจัด โอมกำจายออก โอมสะหายยะ

คาถานะโมตาบอดเขียนผ้าขาวปิดปากหม้อ ยาวีเศษ (วัดบ้านดอนตุม ต.เหล่า อ.โกสุมพิสัย จ.
มหาสารคาม)

สังอังมั่งนังดั่งขังดั่งบังหังผังมั่งลั้งกั้ง

คาถาเสกยาแก้หุน

โอมเพ็ดชะหนูครูอาจารย์พ่อหมอกูให้กูแก้หุนขึ้นคุณหน้ากูนี้ชื่อว่า ท้าวทวารสีทนต์กูจักยิงใส่ให้ถึกเจ้าหุนก็หนหวย
ตัวบ่ตายดินคันหัวใจลั่นเค่งเค่ง กูจักยิงเตงตนเจ้าหุนตายสุนสวยกูจักยิงตันกล้วยตายลายทั้งก็มนต์กูพ่ออาจารย์
สอนให้กูแก้หุนขึ้นคุณดี โอมพะสิบอละเมสวนครูเค้าเป็นเจ้าพ่อครุกูสิทธิสัวหับ

คาถาเสกยาบังฟัง

โอมอะลั้งจะเสดโตไฟโพทิสต์วัดจะนะพะโคดมสนเสกนี้ละมิดกูจักติดจักต่อคอกมนต์กูฮอดจอดได้ร้อยเอ็ดทา
สาพะสัดถาสอนสั่งอมฟ้าต่อตั้งฟ้าตั้งซ้อเป็นคนมนต์พะติดสิทธิลุดจอดถึงในใจผ้าขาดบาดหอมดีละงับจับห
นั้งดั่งคอกพุทังสะวาหับ

คาถาเสกยาแก้วัธนู

โอมจิลแลกลอดช่องกูจักแก้ยาบองเมื่อฮอดชะนอนโอมจะโกเขโอมสัพพะกะชะดอนชะวะอุสุพะราชามาकिनยา
ขับออกกูจักแก้วัธของครูชะเอมกูจักแก้เขาแหลมชัตดอกตกนอกหอมดีพลันขวัญคืนมาอยู่เนื้อเจ้าเสื่ออยู่สบาย
โอมกะจัดกะจายสะวาหายยะ

คาถาเสกยาแก้ครุขึ้นครุหนึ่ง

โอมสัปปาแก่ครุขึ้นครุหนึ่งเหมนตำพาดำตั้งนี้ปีเส้าพาสับนั่งบพานับละพะสัปปาทำหิเขตนะอายังสาสิ ปัตติเล
วานินะสินเสลิ่งเคาสังวัตินายันยะวิทังคะตามันพะทิบนั่งติชาสต์วิสิพาสัปปะตงกุจกั๊กแก้ครุมนต์หายเสียบให้
หล่อกุจกั๊กแก้ครุหมอผีบอบกุจกั๊กทอบให้สูญเป็นผงกุจกั๊กชะเตาะลงหวนลมกุจกั๊กสัสมุใส่ย่ำย่ำกุจกั๊กปงทำใส่ให้เปือ
บขึ้นหนึ่งเกือบเพลงกะจัตกะจายสวาทายะ

คาถาปลุกยา ผาบทิพพญาทอน

โอมกะเพิงโอมกะพายโอมพะนาลายม้อสี โอมพะพิบอละเมสวนกุเฮยชวนกันมาพำพ้อมข้าจกั๊กน้อมเอาയാตัน
วิเศษประเทศไพพหน้ากุจกั๊กผาบทิพพญาทอนอันโคจรลับเสกกุเสกเอาพายาอินให้กุผาบพิชลาบ มิ่งหลี่มนต์ภูมิ
กันยาหัวหญ้าเคือเขาทั้งลงเล่าคยาไมกุผาบได้บังบนเป็นยาตันทุกสิ่งมีพิชยั้งอาคมโอมกุจกั๊กสบกุจกั๊กเสกกุจกั๊กเอิ้น
จกั๊กเรียกเอาพิชยามาโอมสามสิบต้นยาฮากมีพิชหลากหลายแคลนยากี่มาสวมสิบ ลำแก่นมีพิชแลนยานลนก็มา
สามสิบ ต้นยาขมเข้าเปลือกก็มา สามสิบ ต้นยาเผือกขาวหวานคอบมาแสนสำยาหิมพานไพมาดก็มาแสนสำตัน
ยายาดพุพะนั่งก็มาโอมนัตตะโมนัตตะมาพยามอกุมมารลือเพดให้กุเอิ้นกุเฮียกุจกั๊กปลุกจกั๊กเสกยาอำคำครุบาสอน
สั่งสิดทิตติจกั๊กสิทิกำมั่งสิทิกาลังตะถาคะตั้งทีสำพาลังสิทิกุนั่งสิทิกิลาซาสิทิกิเสดซังสิดไมหังวาจะนั่งสิทิกิ
สวาทายะ

คาถาเสกหว่านไฟให้กิน ป้องกันปอบ ขนานที่ ๑

โอมทริโอดตะปะสำปंना สุกาทำมาสำมาหิตาสนันโต สัปปุริสาโลกะเทวะทำมาตีวุตจะเล

คาถาเสกยากิน ป้องกันผีปอบ ขนานที่ ๑

โอมสัปปายะโตชะยังปัตใจโยอิติสัปปทิกัปปังผิจักป็นเป็นสบทิสลาดเป็นง้าวอาดบังตนพะเจ้าโกสนกั๊กแล้วเป็น
ดาบคำแก้วพะเจ้าโกนาคมดาบคำกั๊กพะเจ้าโกสนกั๊กแล้วเป็นดาบคำแก้วพะเจ้าโกนาคมดาบคำลมพะเจ้ากั๊ก
สะปะพะเจ้าโคตระมะจึงกล่าวคาถาว่า นะมะสะละนะเมสะละนะมะพุเตนะเสพุตะนะมะสะเจนเมสะจะตะละ
ปะตันจาสัปปะปิสาัยกขาปะลายันตุหุเสสะวาหะ

คาถาเสกยากิน ป้องกันผีปอบ ขนานที่ ๓

นะโมเมพุทเตสัซชะโลกานาถังสัจจะลัังพรหมบุชิตังสุกขระอิหะสาโพนาโณนาถังสะระรานามามิหัง พระสีหิเม
สิทิสวาทายะ

คาถาเสกยากิน ป้องกันผีปอบ ขนานที่ ๔

นะมามิสสิลีसानาถังพรหมพิสสะนุตปะปะเมสุลัังสิทอิอิสสิอะเนกะโกติเทวานังสะตะตั้งภิกขะนั่งสิทอิอินทะมะหา
เทวาสสิทอิพรหมปัจจะปัตติสิทอิพิสสะนุอิสสิวุตตะกะตั้งเมสิทิสวาทายะ

คาถาเสกใส่หว่านไฟ แทงผีปอบ ขนานที่ ๕

โอมยักขินิ้อเตปะวิสิตัวนิกขามันตุโอมสั้วหะ

คาถาเสกใส่หว่านแทงผีปอบ ขนานที่ ๖

โอมอั้งมังละนิชิวันตีเยอะสั้วหะ

คาถาเสกหว่านไฟ ทางผีปอบ ขนานที่ ๗

อัสสาทัสสานะสับปะ

คาถาเสกใบป่าน แก่เด็กไข่มอมเหลือง

โอมฝนยางอยู่เมืองแพมปางอยู่เมืองแมนอย่าแขวนแหวเด็กน้อยอย่าได้ห้อยยุงหลวงอมสกัดโทอุทะโลโคลินา
สันให้ดีแจบแลสลับดับจอตเหี่ยวก็ตีสวาหายะ

คาถาเสกใส่ปูนทากันผีเข้า

มุยัดผาบุสาสุสาเอหิ

คาถาเสกใส่หมาก ให้คนผีเข้ากิน

สะหะวะสะทัดสานะสะวะ

คาถาเสกยาหัว

อิติปิโสภะคะวา - โลกัสสาติ (พุทฺธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ)

คาถาเสกน้ำมันงา ทาปวดแข็งปวดขา

โอมทะโททะทาชาภูแขงกว่าขามาชาภูกล้ากว่าชาเหล็กกูเด็นบาดยานกูเด็นบาดกงงให้ไปเบิงใส่เสียนหินหมาก
หนาหลัก

คาถาเป่าสาระพิช (วัดบ้านลาด ต.ศรีสุข อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม)

โอมกุชิเบิกพิชลมพิชเลือดสหายะโอมระเบิกมาหาระเบิกสาระกะเบิกกุชิเบิกพิชเลือดพิชติดผีสวาหายะโอมระ
เบิกมาหาระเบิกสาละชะเบิกกุชิเบิกพิชผีหัวดำหัวแดงสวาหายะโอมระเบิกมาหาระเบิกสาละชะเบิกกุชิเบิกพิช
ผีหัวดำหัวขาวสวาหายะโอมระเบิกมาหาระเบิกสาระชะพิชละเบิกสวาหายะฯ

คาถาเป่าตุ่มขึ้น

โอมพุทธาธัมโอมกุชิเป่าผีหัวดำแลหัวแดงโอมกุชิเป่าผีหัวสัวแลหัวเหลืองหัวขาวหัวยาวหัวซ้อนตุ่มฮ้อนแลตุ่ม
ไฟโอมกุจักเป่าตุ่มหลวงให้ตื่นโอมกุจักเป่าตุ่มตื่นให้พุโอมสิทธิการครูอาจารย์พ่อหมอให้โอมสวาหายะฯ

คาถาผาบทิพยาทร

โอมทิพยาทรชีจรลับเมฆหัวหลวงชะหมวกขอกค้อนกุชิตอกหัวทิพยาทรโอมสะหะ

คาถาเสกกยา

โอมกุหลุกกุหลุกชิคันเอาพญาให้ลูกก็ลูกกุปลุกเอาพญาให้ตื่นก็ตื่นไปชื่ออื่น ๑ ให้มาให้มาเข้ากไม้ม้าให้มา
ให้มาเข้ากยาถือว่าเชื่อเป็นท้าวฝูงหมู่พญาโอมพิชชะญาย้าสะหุม

คาถาฝนยา

อะมะกุพะสะหะ

คาถาเสกใส่ถ้วยยา

มะนะนะอะอะอูวะ

คาถาเสกใส่ถ้วยยา

วิสุกัมมังอาจะริยงปฐุหวิณะคันตะวานิจจิงอุอิสะ

คาถาเสกใส่ถ้วยยา

นวภายาติโนเณนะเณนะชิติมานิโนเณนะเณนะน้ำพุทระภาวันนาธัมมังภวันนาสังฆังภวันนาโอมคัตสวาหายะ

คาถาบทเสกใส่น้ำรดให้กิน

ปุภะมะโทธิตามะสะรังสะเรนนะติโยชะเยฯ

คาถาบทนี้เสกใส่น้ำรดหุด

ปัตติสังขาโยนิโสจีวะรังมิงไปกุยังสหายะฯปัตติสังขาโยนิโสปิณิตปาตังมิงไปกุยังสหายะฯปัตติสังขาโยนิโสสะโน
สะนังมิงไปกุยังสหายะฯปัตติสังขาโยนิโสคิระณะปัจจายะมิงไปกุยังสหายะฯ

คาถาผูกแขนบิให้ใช้ (วัดบ้านดอนยม ต.ท่าขอนยาง อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม)

อถ โข เวสสุวัณโณ ยักโข ปัญจะยักขา ปะลายันตุ

คาถาเสกฝ้ายยายตุ้มพิษแก้พิษ

ปุ ชะ มะโท ที มะ สะ ลัง สะ เล นะ วิ ยะ

คาถาผาบทิพยาทร

โอม สัจจัง พุตตะมัง คะรุเทหิเมรามาสะพาหุงชะ วิมุลลิจิ

คาถาขอยา (สูตรก่อนขุดเอาต้นยา)

โอมเจ้าพญาวามอกุमानเอ็ดตนประเสริฐ แก้ก้าเล็ดสั(พ)พาโพย(ภัย)ชู่ประการ เอหิ มะมะ โอมสวามุ

คาถาเสกยาแก้ ไขปวดคิง

โอม อะนามอะระเกี ะติโย สวามุสวาทายะ

สะเตาะหรัถ

คัมภีไสยะ กัสสะ อา สะหิ

คาถาจะเอายาตอนเช้า

วะ นิตตะวา อาจะริยะ ปาทัง อะติฐฐายัง วินัสสันตุ

คาถาบูชาเอายา

โอม สิทธิ วิชา คะสา สัมโม โท มะหิ สัตถา สวา หุ พะ โค สวามุ

คาถาเสกยา

พุทระ อู ธัมมะ อู อะ สังฆะ อะ อะ อะ กุตัว ๑ ฮู้ด้า กินน้ำเผลตหม้อเหล็ก อะ อะ กุ ตัว๑ ฮู้ด้ากินน้ำในเผลต
หม้อขาง อะ กุ ตัว ๑ ฮู้ด้ากินน้ำในเผลตหม้อทอง อะ กุ ตัว ๑ ตั้งคองไห้ผีฮู้ ผีฮู้ผิจองอยู่ ผีหมุ่นีฮู้จ้งไฮ้ใจเผลต อะ
เจ้าทังผีไห้ขับหนีนอกเขตป่าหิมพานต์พุ่นเนื้อ คนกูผู้หนี(นี้)เจ้าพญาเวสสุวรรณไห้แก่กู โอม หุ หุ สวามุ กุจัก
ปัตเปาคนผู้น้อยไห้เซ็ดไห้ช้องคั่นจื่อเซ็ดจื่อช้อง ไห้ไปช้องที่ด้าวคางหน้าพุ่นเนื้อ คนผู้น้อยไห้เซ็ดได้ช้อง โอม
สวาทายะ

คาถาปลุกยา

โอม คะรุ คะ(รุ) กุจักปุก(ปลุก?)กกยาน้อยไห้มันไหว กุจักปุก(ปลุก?)กกยาหลวง(ไห้)มันใหญ่กโอใหญ่ตะพังหม้อ
ยาไห้มาไห้ละกอหม้อยาไห้มาโสมแท้นื้อ เออะฮักสหับมก

ศาลาสบเอาเยา (วัดมงคลเทพประสิทธิ์ บ้านโนนสัง ต.หนองบอน อ. โกสุ่มพิสัย จ.มหาสารคาม)

โอมพุทชะยะสีทัง

ศาลาสูตรเอาเยาให้เทวดารัก

ตัตถะตัญญูญัง นะมะสีตะวาสิระसानะปัตตะโคริงโทสังวิसानะสายิสีัพพิสิทธิภาวันตุเม

ศาลาสบายา

อะชะรามะระณะสัมภุตัง สีัพพะเทวาปะสุพุทิตังเทวะเทวังสุวันทิตะวาภาสิสสังสาระคะหัง

ศาลาสบายา

โอมहितริกทิมะเรยยะปัพะทะวาตะวาทะนะนิมะมะ

ศาลาเสกยา ขนานที่ ๑ (วัดศรีสมพร ต.นาทอง อ.เขียงยืน จ.มหาสารคาม)

โอมเทา ๒ กุก ๒ ภู จักปลูกท้าวหวานแลเยา ภูไปไร่ให้ไปนาซากู ไปนาให้ไปนาแคงกูแต่งแล้ว ให้สูริบมาโอม
โอมสวาหับ โอมจิตสวาหะ โหม โอมโดมตั้งโอโดม แดงโอมแสงพาย โอมกำจัดโอม กำจาย โอมอวยออกโอม
สาวหายะ

ศาลาเสกยา ขนานที่ ๒

นโมตัสสะ ภควาโต อาลาหาโต สัมมาสัมพุทธีสสะ พุทธังสรณัง คัสสามิ อัมมังสารณัง คัสสามิ สังฆังสารณัง คัส
สามิ สุธุสุสุสุ ทาทาฮาโล อัส สาโสโน โน นะโมพุทชายะ อัมโมนะมะอะอุ อะมะ ศาลา

ศาลาสบายา

อมชะปะปิพุตตะหะอมสุพรมทาโสสะ

ศาลาเสียงฮาไม้

โอมทรงทัพะละลังโอมสาทับ

ศาลาผาบทิพยาทร

โอมทิพยาทรหวัมิงห่อนมากอกชอกค้อนกูดอกหวัทิพยาทรจำเท่าสวาหะ

ศาลาเป่างู

กุมารชวดกุมมาใส่กุมาบ่นกือกุมมาตอกกือกูเป่างูทำทานให้เป็นตะการป้องกูเป่าเท่าหอมเป็นจงอาจกูเป่า
สาระพิชทั้งปวงมนต์กูแพ้กูแก้กูแท้มนต์กูแพ้กูแก้กูแท้กูผาบมนต์กูแพ้กูแก้กูแท้สะหะ

ศาลาเสกยาเอื้อน

โอมคมคายคายคมสะวาหายะโอมละลายคายคมชะวาหายะมุตตะมุตตาปุตตะนานามุตตะสะระอุมน้ำเสียพิช

ศาลาเป่าน้ำยา

โอมผีพรายตายกุมจักเป่าฮ้ายลงกขาอ่อนเจ้ามิงพิพากุจักเป่าฮวยลงท้องน้อยออกกขาจันท์เจ้ามิงเพื่อตนก
นี่ชื่อว่าพญามารตนกนี้ผู้คณา ๑ กุจักคาบข้างมาลมท้าวทั้งยืนป็นป็นนกกำยิงกูเท่าคาคูกุจักกำฮาบผาบหมู่ผี
พรายโอมคาบมหาคาบโอมสหายฯโอมกุจักเป่าพิชเลือดเลือดก็หายโอมกุจักเป่าอาบเลือด เลือดก็โพงโอมชะอือ
โอมชะอือนุกุจักเป่าพิชเลือดเลือดก็ลงโอมชะหะชะหายอันนี้ศาลาเป่าเลือดฯ โอมผีหัวเหมาแลหัวเขี้ยวโอมชะ
ซ้อนกุชี่เป่าตุ่มฮ้อนแลตุ่มเย็นโอมกะแดงให้มันแห้งป็นฝุ่นโอมชะหาย

คาถาค้างหม้อยา

โอมดับอัคคีดับ

คาถาเป่าพิษ

โอมพิษอยู่หัวข่อนกุจักฝ่าโอมพิษอยู่ปากข่อนกุจักสับโอมพิษอยู่ตบข่อนกุจักถอดโอมพิษอยู่ปอดข่อนกุจักสัก
โอมชะหાયะ

คาถาเป่าฮาอกไม้

จุนพลมะเหติมะสะลังสะเลนะวิโยชะเยโปนวนวูปุชะเยอ่วยโอมหิงหิงโอมลัคลัคโอมชะหุม

คาถาบายเอาฮาอกไม้

โอมทิพพะลังชะโอมชะหุม

คาถาเป่าผีเป่าไค้พอง (เสกใส่น้ำปูนใส)

พุทระคุณณัง ัฒมะคุณณังสังฆะคุณณัง พุทโธปปีโพนมะโถถิตะมะสะลังสาเลยันตั้งสันตั้งวิทังสะหะ

คาถาเสกยาก่อนชุดเอาเคื่อเขามวก

นะโมพุทธาเย อะหังวันทามิรัตนะตริย ยังสิลาสาวะลังวิสุกพามังอาจะลียงนิตจังปัดถาติอาคันตัวสะวะหา

คาถาปลุกยา

อมโอมกะหลุกกะหลุกกุจักปลุกกยาให้ลุกยาจิงลุกอมสะหાયะ

คาถาเสกยาตรากระบวรลม

ยาทรานำมาบังกำหน้ำกุน้อยยาทรานำมาบังกำหลังกุน้อยยาทรานำมาบังกำซ้ายกุน้อยยาทรานำมาบังกำขวากุน้อย

คาถาเป่าไฟ

สิทธิสิทังสิทธิกัมมังตถถาเตสิทธิกัมเมนะสำปันลังนะวิจักขุลังสะหાયะ

คาถาเอายา

โอมนโมปฐวีกะละทะสุนทะลิลิปะโยโพธิมันตจะลังจะตุสุพุณะสังเขยยามะระเสนาเขยยามาระกะมาระกัมมา
สิทธิกัมมาโอมมานะมหาหสามิสะระณูสะตะวินิสสะนิหะปัจจัยะทานังสาจะพุทโธโลกันตะระพุทธิหุเตยยะเต
นะสะเจนะโหตุเมเขยยะมังคะลัง

คาถาสูตธาเอายา

โอมพุทธาเยสิทธิัง

คาถาเอาลูก ลำ เปลือก ใบ ยอด ยา

ตัตถะตะถะณูณะมะสิบตะวาสิรัสสาชะนะปัตติโคสังวินะสาเยสัพพะสิทธิคะวันตุเม

คาถาสบายา ขนานที่ ๑

โอมหิตติคิพอยขอยเรยยะปัพพะทะวาตะวาทันนินะมะ

คาถาสบายา ขนานที่ ๒

ตัตถะตะถะณูณะมะสิบตะวาสิรัสสาชะนะปัตติโคสังวินะสาเยสัพพะสิทธิคะวันตุเม

คาถาเสกยาแก้ผี

โอมทันตามหาทันตามาลุนอย่าฟ้าวไปก่อนงาไฟพมโอมสวาหุม

กาลาสบยา

สัจจะหายามีตีสัจจะวัชระเนตฺฐิสฺสิทิกามังกาละตตะคะตังสิทิตะเตเสนะสัมมาลังสิทิพะลังนังนัมมิหัง คาลาสบยาทั้งมวลดีแล ยาสงกาเทิน ปายาบั๊กเอาสาเหล่าเฝ้าอมดีปตี

คาลา ในผูกสุริยาฆาต จันทฆาต

คาลาขับผีหนี

โอม นะมะสัจจะ นะเมสัจจะ นะมะภูเต นะเมภูตะ นะมะสะเร นะเมสะระ ปีทัจจะ สัพเพยักขา ปะรายันตุ

คาลาข้าวของมหาเศรษฐี

อะหังจักโก มิเมเจตุง สัพเพสัปปัตติง ปาปุนิสัพเพหะสุสัปปัตติง อะหังจักโกมิเมเจยยัง สุวณณะลัชชะภูจะ เสสังเวรฺรិพะหุห้านังสัพเพหะสุสัปปัตติงปุพเพพฺพญะนะตุเวยยะติ ทิพะพะโกคารัททะรัสสิมัททะโนรัชชะตะมัททะโน สุวณณะวณฺโณสุวะโปตะโกราชะคี เซยยาสัพพะทัญญา มิตตะจิตตา มหาราพายะชะวะสัพพะสาสุชาวะโห สัพพะรัสสังลังสาสัพพะโสโนนิ ทิพพัคชา สัพพิกขานะชียันติ ฯ อันนี้คาลาแก้วของมหาเศรษฐี ผู้ใดได้ถือมีข้าวของมากนักแล ฝันว่า หากขึ้นใจปัดเอาใส่ลงเป้งไว้เทิน บ่หอนบกหอนลงจักเทื่อแล

คาลาพระยาอินทร์

อินทะเทโว ปุริมมะราชชะ ชุมพูทิปเป มนุสสานัง พะหุภาเลยุคเคพะหุปาปิง ยักขังโจรัง ปารายันติ ฯ คาลาพระยาอินทร์เจ้ามาให้คนทั้งหลายภวานา มาบูชาไหว้นบตี ผาบทั้งผีร้าย ผีกะ ผีปอบ ผีพราย ทั้งปราบก็หาย ผีร้ายก็ย่าน พรายก็ย่านหนี เป่าปัดผีเข้าคนผีก็ย่านพรายหนีแล

คาลาผาบมาร

ตัสสาเกสิ สโตยะถาคังคา โสตังภาวิสสันติมานะระเสนาปะราชาติโสทิสสัง ปะรายันติ อะเสสะโต ฯ คาลาผาบมารเมื่อพระเจ้าอยู่เหนือแท่นแก้วนางธรรณีน้าผมอดใส่ให้เป็นน้ำท่วม พลละมารย่านเล่นหนีแล ผู้ใดได้จำเรียดีแล ผาบได้

คาลารบบารมีพระพุทธเจ้า

อายันตุโณโต อิทะทานะ สีลาเนกขามะ ปัญญาสะหะวิริยะขันติสะอัทธิทานะเมตตุยทายะโวคันหาตละ อาวุธานิ อะสิสัตติ วัณฺญะวะ สัพเพเต อาวุฑะวะฌานิภักคะภักคา นิจฺจนฺนาวิจฺจนฺนา โลมามังเม นะมุสสันติ ฯ คาลารบบารมีพระพุทธเจ้านี้ ภวานาได้บุญอันสงสะผละ ทั้งผาบสัตว์ชูอันพันช่อง ชื่อว่ามหาจระก็ว่า ผาบหอกง้าวหน้าไม้ปืนไฟบ่อาจจักมากถักตนเฮาได้แล

คาลานวภา, รัศมีพระเจ้า

นะวะภาปะฏิโนเยนะ นะเยโนนะชินะ นะชิตามานิโนเยนะ นะเยโนพุทะภาวันนา ธัมมะภาวันนา สังขะภาวันนา ฯ คาลานวะภานี้ ให้จำเรียดีบุญ ทั้งผาบข้าเล็กศัตรู ย่อมเป็นที่แห่งคนแลเทวดาทั้งหลาย มีคุณหลายประการมากนัก ตามแต่จักปรารถนาใช้เทิน ไปหาเจ้าขุนผู้ใหญ่ให้จำเรียดี 9 คาบ แล้วจึงไปทำนอติคุณฤณาเฮา ไปค้าขายสิ่งของให้จำเรียดี 9 คาบตี ซื่อขายของง่าย เป็นที่รักแก่คนทั้งหลาย เสกสัปปอยสะระหัว 9 คาบ หายทุกข์ โศก เศร้าซ่ำย้ายก็ระงับกลับหายเสียแล คาลานี้ชื่อว่า รัศมีพระเจ้า ประเสริฐนักแล มีคุณมากนักบ่จักนับได้แล ให้จำเรียดีไปชู้วันเทิน

คาถาไก่เถื่อน

เวทาสากุ กุสาทาเว ทายะสาตะ ตะสายะทา สาสาทิกุ กุทิสาสา กุตะกุกุ กุกุตะกุ ฯ คาถานี้ เมื่อพระเจ้าเป็นไก่เถื่อน ให้จำเรณู ภาวนาได้บุญ ทั้งผาบศัตร์ ทั้งปิดเป่าพิษเจ็บปวด เป่าผีไค่พอง เป่าพิษงูก็ได้ เป่าผีก็ได้ ก็ใช้พันช่อง เสกส้มป่อยสระหัว 7 คาบ ทั้งเสกน้ำส่วยหน้าชู้วัน ปัญญาตั้งมหาพุทธโกษาจารย์ เสกปูน 7 คาบใส่ผีไค่พอง 7 คาบเสกน้ำหัดเครื่องปลูก คือว่า ข้าวปลูกแลลูกฟักแดงเต้า ข้าวโพดสาลี งามเป็นลูกหมากคกหนา

คาถานวภา

นะวะภาภูมิโนเยนะ นะเยโนนะชิตานะ นะชิตามานิโนเยนะเยโนพุทธะภาวะนา สังฆะภาวะนา ราชะภาวะนา วะณะภาวะนา สิวะภาวะนา นะโมพุทธัสสะ นะโมธัมมัสสะ นะโมสังฆัสสะ เสยยะถิทัง หุลล หุลล สุวา หาย นะมะภุเต นะเมภุเต นะมะสังเจ นะเมสังเจ นะมะสะเร นะเมสะระ นะมะพุทเธ นะเมพุทเธ นะมะธัมเม นะเมธัมมะ นะมะสังฆะ นะเมสังฆะ ตาระปัตตัญจะ ระตะนะชัคคัญจะ สัพเพยักขา ปะลายันตุ ฯ นวภาตัน

นะวะภาภูมิโนเยนะ นะเยโนนะชิตาขินะ นะชิตามานิโนเยนะ นะเยโนผาขินะภาวะนา นะโมพุทธัสสะ นะโมธัมมัสสะ นะโมสังฆัสสะ เสยยะถิทัง หุลล หุลล สุวา หาย ฯ นะวะภาราชาโนเยนะ นะเยโนนะชิตาขินะ นะชิตามานิโนเยนะ นะเยโนราชาภาวะนา นะโมพุทธัสสะ นะโมธัมมัสสะ นะโมสังฆัสสะ เสยยะถิทัง หุลล หุลล สุวา หาย ฯ นะวะภาวะณะโนเยนะ นะเยโนนะชิตาขินะ นะชิตามานิโนเยนะโนเยนะ นะเยโนวะณะภาวะนา นะโมพุทธัสสะ นะโมธัมมัสสะ นะโมสังฆัสสะ เสยยะถิทัง หุลล หุลล สุวา หาย ฯ นะวะภาสรีวะโนเยนะ นะเยโนนะชิตาขินะ นะชิตามานิโนเยนะ นะเยโนสรีวะภาวะนา นะโมพุทธัสสะ นะโมธัมมัสสะ นะโมสังฆัสสะ เสยยะถิทัง หุลล หุลล สุวา หาย ฯ นะวะภาสิทธินะโนเยนะ นะเยโนนะชิตาขินะ นะชิตามานิโนเยนะ นะเยโนสิทธินะภาวะนา นะโมพุทธัสสะ นะโมธัมมัสสะ นะโมสังฆัสสะ เสยยะถิทัง หุลล หุลล สุวา หาย ฯ

นะวะภาเตชะโนเยนะ นะเยโนนะชิตาขินะ นะชิตามานิโนเยนะ นะเยโนเตชะภาวะนา เอเตนะ สัจจะวะเชนะ เชยยะโสถถิ ภาวันตุเม ฯ นะวะภาปัญญาโนเยนะ นะเยโนนะชิตาขินะ นะชิตามานิโนเยนะ นะเยโนปัญญาภาวะนา เอเตนะ สัจจะวะเชนะ เชยยะโสถถิ ภาวันตุเม ฯ นะวะภาปยาโนเยนะ นะเยโนนะชิตาขินะ นะชิตามานิโนเยนะ นะเยโนปัญญาภาวะนา เอเตนะ สัจจะวะเชนะ เชยยะโสถถิ ภาวันตุเม ฯ ภาสราชา มาลาฬัฎา ละลาสะรัชเชยะสัพพา ภาสัชเชนะสยาหยา ภาภาหะธัมมาราสัพพาโจลัมมา สะทีโจโยโจโยโยโจจิตาธิโจชิติตามานิโจโยโยโยจะสังฆะการะโจ ฯ อันนี้คาถานวภาสามชั้นแล ฯ นะโมพุทธายะ หุลลสุวา หาย ฯ กับนวภาชู้ อันแล ฯ คาถานวภาทั้งหลายฝูงนี้ ให้สุดที่กอกที่ปลายอันตามใจชู้อันเทิน ฯ หากจักสัมฤทธิ์ชู้ประการแล แม่นจักปรารถนาเอาอย่างสมบัติจอมพระยาอินทร์พระยาพรหมก็ได้สิ้นแล แม่นท้าวพระยาสมณ พราหมณะเจ้าทั้งหลาย จักเอาสุข 3 ประการก็ได้สิ้นแล ท่อให้ใส่ใจสุดปติชู้เข้า ชู้คำเทิน ดินักแล ฯ

คาถาเสกหิน

โอมมะเห โอมมะนามะณิสวาหยา 3 ที่มั่นก้อนหิน 6 ก้อน ชัดข้างก็ดี เสือหมีกี้ดี หินแล ฯ

คาถาสะเดาะ

อินทะสิริเทว สิริอินทะสุกขังทเวะสุกขัง อินทะชะโอมอะมังคะนิชิวันติเยสวาหะ โอมอะเวคะความาสะกัสะสะชิวะโหติ สิละทันตาสิละวิกาโร มิคโคขันติโย สุวาหยา คาถานี้ชี่เดาะ สบน้ำพนปักตุก็แตกแล ผิท่านผูกใส่คา

ไว้ก็ดี ให้น้ำในน้ำกินก็แตกขาดออกแล ผิดว่าแห่บ่ตกมนน้ำให้กินก็ตกแล ผิดว่าลูกในท้องบ่ออก ให้สบน้ำให้กินแต่ ตบหัวแต่ ตกแล ฯ

คาถาผูกปอบ

อุปกุศโต มหาเถโร สัมพุทเธนะ วินาคะโต กายะพันทะนา พันทิตุงตัณจะวิธัง นิमितวา ปัตติเวเทตวา ทัลหังพันทิ มะหาเถโร คาถาอุปกุศโต อันนี้ผูกปอบ ให้เอาผ้ากุ่มพลผูกเทินตี ฯ

คาถาไล่ผี

นะมสตัสสะธัมมัสสะ ยะสันตาราชะโต ปะนิวาทัสสะอุทเท เอวัมเมวะชัคคัง สังเขหิสักโกหิวิปัสสิ สวาภาขาโต สุ ปะติสัตถา อัสสะวิปัสสิ นะมัตถุปุเรตัง ยะโตหังโกชชังโค เอตัสสิมิง ตะธาปะหิณายันทุกะปะตา สัพพะพุทธา สุ โขพุทธานันตี ฯ อันนี้ขับผีทั้งมวลหนีสิ้นแล ฯ

คาถาแก้มหาเศรษฐี

อะหังจักโก มิโมเจตุง สัพพะสัมปัตติง ปาปุณิสัพเพหะระสุสัมปัตติง อะหังจักโก มิโมเจยยัง สุวันนะ ลัชชะตะ เสสังเวรริ พะหุหานัง สัพเพเห ะสุสัมปัตติง ปุพเพพญุชะตุเดวิยะติ ทิพพะภคคา รัทธะรัสสี มัมมะโน รัชชะตะ มัททะโน สุวัณณะวัณโณ สุวะโปตะโก ราชะคิโข สัพพะธัญญามิตตะจิตตา มะหาราพา ยะชะวะ สัพพาสุภา ะโว สัพพะรัสสังสังสาสัพพะโสโนนิตัพพิทักขา สัพพิทักขา นะชียันตี ฯ อันนี้คาถาแก้ข้าวของมหาเศรษฐี ผู้ใดได้ ถือ มีข้าวของมากนั้แล ผิดว่าหากขึ้นใจบ่ได้ เอาใส่ถงเป้งไว้เทิน บ่ท่อนบกท่อนลงจักเทื่อแล ฯ

มาชะโยมาชะโย มัยหังมาชะโกลิจูปัททะโว ระตะนานิ ปะวัสสันตุ โขติกัสสะยะถาคะเร มาชะโย มา ะโย มัยหังมาชะโกลิจ อูปัททะโว กาญจะนานิ ปะวัสสันตุ เมณทะกัสสะ ยะถาคะเร มาชะโย มาชะโย มัยหัง มาชะโกลิจ อูปัททะโว ะนะธาธาธาธา ปะวัสสันตุ ะนัญญะยัสสะ ยะถาคะเร มาชะโย มาชะโย มัยหัง มาชะโกลิจ อูปัททะโว ะนะธาธาธาธา ปะวัสสันตุ อุกคะตัสสะ ยะถาคะเร มาชะโย มาชะโย มัยหัง มาชะโกลิจ อูปัททะโว กาญจะนานิ จะละสกา โสชะภูถัสสะ ยะถาคะเร มาชะโย มาชะโย มัยหัง มาชะโกลิจ อูปัททะโว กะหาปะนานิ ปะวัสสันตุ มะหันตะโก สิทธิวิขามหาเทวา ทวาทัสสา รัทธิ สัทธา เยสุทธะจิตตา สะมาทานา มะนุสสะปุชิตา สัทธา ฯ โอม นะมะสังเจ นะเมสังจะ นะมะภูเต นะเมภูตะ นะมะสะเร นะเมสะระ ปัททังจะ สัพเพยักขา ปะ รายนตุ ฯ คาถาขับผีหนี

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

คณะทำงานได้ใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีในการดำเนินงานตามภารกิจของโครงการในครั้งนี้ ได้แก่

แนวคิดการทำงานแบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning Process)

จากแนวคิดที่ศึกษาจากเอกสารข้างต้นสามารถแสดงรายละเอียดของแต่ละแนวคิดได้ดังนี้

1 กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning Process)

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning Process) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีการ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นการเรียนรู้ที่มีความเชื่อว่าเป็นการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาในด้าน ความรู้ ทักษะ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการเรียนรู้แบบนี้เป็นดัง ประสบการณ์ ศักยภาพของผู้เรียนออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ โดยหลักการสำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ร่วม คือ กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียน การเรียนคือกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ทำทหายอย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน (Active Learning) และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยตนเอง และระหว่างผู้เรียนกับครู โดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ประสบการณ์ (Experience) เป็นขั้นตอนที่ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเองมาพัฒนาเป็นองค์ความรู้และประสบการณ์ใหม่ของตนเอง โดยการศึกษาหาความรู้จากครู จากสื่อต่าง ๆ รวมทั้งการทำงานกลุ่ม เป็นต้น

2. สะท้อนความคิด/ อภิปราย (Reflection and Discussion) เป็นขั้นตอนที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสร้างบรรยากาศเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยผู้เรียนและครูร่วมกันกำหนดประเด็นหัวข้อในการอภิปรายกลุ่มย่อยเพื่อนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่เพื่อรับฟังความคิดเห็นโดยใช้ความรู้พื้นฐานจากประสบการณ์ของผู้เรียน

3. ความคิดรวบยอด (Concept) เป็นขั้นตอนการสร้างความเข้าใจของผู้เรียนเอง โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้จากผลของการสะท้อนความคิดและอภิปรายเพื่อนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอดให้เป็นความรู้ของตนเอง

4. ทดลอง/ ประยุกต์แนวคิด (Experimentation/Application) เป็นขั้นตอนที่ต้องการให้ผู้เรียนนำผลจากขั้นความคิดรวบยอดที่เกิดขึ้นใหม่ไปประยุกต์ใช้ในลักษณะหรือสถานการณ์ต่าง ๆ จนเกิดเป็นแนวทางของตนเอง

ค้นคว้าทฤษฎีที่สนับสนุน

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีพัฒนาการมาจากการนักปรัชญาการศึกษา คือ Dewey ที่ได้เริ่มใช้วิธีการเรียนรู้จากการกระทำ (learning by doing) ซึ่งเป็นพื้นฐานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เป็นการดึงเอาความสามารถของผู้เรียนออกมา ซึ่งผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาได้มากขึ้น และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนี้ยังเป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังที่มาตรา 22 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและตามศักยภาพ” รวมทั้งการจัดการเรียนรู้แบบนี้นี้ยังต้องอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Constructivism ที่ว่ามนุษย์สามารถสร้างความรู้ของตนเองได้โดยอาศัยประสบการณ์และความรู้เดิมของแต่ละคน ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ของแต่ละบุคคลจะมีระดับแตกต่างกันไป เรียกได้ว่าสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลมากขึ้นตามลำดับ และผู้เรียนจะควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับที่โคลบ และฟราย (Kolb and Fry. 1975) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ คือ กระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติด้วยการนำเอาประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ ๆ

การนำไปประยุกต์ใช้

การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนั้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น นำไปใช้ในการอภิปรายกลุ่มในรายวิชาต่าง ๆ ที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นหรือมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งนำไปประยุกต์ใช้โดยเมื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ เสร็จสิ้นแล้ว ก็จะมีการสรุปความคิดต่าง ๆ ในรูปแบบของแผนผังความคิด (Mind mapping) ซึ่งเป็นขั้น Concept เพื่อเป็นการสรุปความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานอื่นๆ ได้อีกด้วย เช่น งานพัฒนาชุมชนต่าง ๆ ซึ่งจะนำเอาหลักการของการเรียนรู้แบบนี้ไปใช้เพื่อให้ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของชุมชน

การวิพากษ์ข้อดี ข้อจำกัด ข้อค้นพบ

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) เป็นการเรียนรู้ในเชิงประสบการณ์และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ซึ่งมีข้อดี คือ ผู้เรียนได้มีการดึงเอาประสบการณ์ของตนเองที่ติดตัวออกมาใช้ในการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ จากเพื่อนในกลุ่มเพิ่มมากขึ้นด้วย และช่วยกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี ซึ่งผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ รวมทั้งการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้จะเป็นการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

ในส่วนของข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) คือ เมื่อมีการจัดกิจกรรมกลุ่ม อาจมีผู้เรียนบางคนที่ไม่ให้ความร่วมมือ หรือไม่ยอมแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งในการจัดกิจกรรมกลุ่มนั้น อาจจะทำให้ผู้เรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมทุกคน ซึ่งก็เป็นข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนี้

หลักการการเรียนรู้

คือ ข้อความรู้อยู่ๆ ที่พรรณนา/อธิบาย/ทำนายปรากฏการณ์การต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ ตามกระบวนการวิทยาศาสตร์ หรือ กระบวนการที่เหมาะสมกับศาสตร์ของความรู้นั้น ๆ ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเชื่อถือได้ สามารถนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ หลักการเรียนรู้หลายๆหลักการ อาจนำไปสู่การสร้างเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ได้

หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning; PL) ซึ่งกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544 : 8 - 21) ได้สรุปหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีพัฒนาการจากการที่นักปรัชญาการศึกษา Deweyan ได้เริ่มใช้วิธีการเรียนรู้จากการกระทำ (learning by doing) ซึ่งเป็นพื้นฐานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ดึงความสามารถของผู้เรียนออกมาในรูปแบบของการเรียนรู้ ที่เรียกว่า active learning ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหามากขึ้น และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน ในเวลาต่อมาจึงพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนรู้โดยการแก้ปัญหา (problem solving) การเรียนรู้โดยร่วมมือกัน (cooperative learning) เช่น รูปแบบการสอนที่เรียกว่า

problem based solving (PBL) ในทศวรรษที่ 80 ได้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (learning process) รูปแบบใหม่ที่เรียกว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) ซึ่ง Kolb (1984 อ้างถึงใน กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2544 : 8) ได้เสนอว่า ประสบการณ์เป็นแหล่งของการเรียนรู้และพัฒนา Kolb's model เป็นวงจรของการเรียนรู้ ที่การได้รับความรู้ ทักษะ และทักษะจะอยู่ในกระบวนการ 4 องค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ได้แก่ ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (concrete experience) การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (reflective observation) มโนทัศน์เชิงนามธรรม (abstract conceptualization) และการทดลองปฏิบัติ (active experimentation) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) ของ Kolb นี้ได้มีนักการศึกษาและนักฝึกอบรมได้นำไปใช้อย่างแพร่หลาย เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม (active learning) และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีชื่อเรียกในหลายชื่อ เช่น experiential learning , prior learning และ participatory learning การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning) เป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคคลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทักษะได้เป็นอย่างดี ผ่านการสังเคราะห์จากผลวิเคราะห์ของนักศึกษาวิจัยรูปแบบการเรียนรู้หลายรูปแบบ (meta analysis) จนได้โครงสร้างพื้นฐานของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย วงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) ผสมผสานกับกระบวนการกลุ่ม (group process) เพราะในแต่ละองค์ประกอบของวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์นั้น ผู้เรียนแต่ละคนซึ่งมีประสบการณ์ติดตัวมา จะสามารถใช้ประสบการณ์ของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนทดลองใช้ความรู้ที่เรียนมาไปสู่การปฏิบัติได้ดั่งนั้น ต้องผ่านกระบวนการกลุ่ม ฉะนั้นการให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และช่วยกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมของคณะทำงานสามารถสะท้อนให้เห็นกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและมหาวิทยาลัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินงาน และกิจกรรมที่ดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ (ระยะต้นทาง) ในการที่จะดำเนินงานการจัดโครงการดังกล่าว ได้มีการกำหนดแผนงานที่ดำเนินไว้ดังต่อไปนี้

- 1) จัดประชุมคณะกรรมการเพื่อการศึกษาข้อมูล กำหนดพื้นที่ และหากกลุ่มเป้าหมาย
- 2) สำรวจพื้นที่ที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมเพื่อกำหนดเป้าหมายตามจุดประสงค์
- 3) ดำเนินการนำข้อมูลจากข้อที่ 2 มาประชุมคณะกรรมการเพื่อเลือกสถานที่และรูปแบบกิจกรรม
- 4) ทำการกำหนดแผนงานดำเนินกิจกรรม / ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 5) จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานเตรียมความพร้อม / เสนอโครงการต่อผู้บริหาร
- 6) เตรียมความพร้อมทุกส่วนงานก่อนจัดกิจกรรม

2. ขั้นดำเนินการ (ระยะกลางทาง) จากการวางแผนการดำเนินงานข้างต้นนี้ ได้เตรียมการวางแผนในการลดปัญหาของการดำเนินงานการจัดโครงการดังกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

- 1) ทำการกำหนดและมอบหมายหน้าที่ผู้รับผิดชอบแต่ละงาน/แต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน เพื่อลดปัญหาในการกระจุกตัวของงานที่จะลงไปกับผู้จัดโครงการแต่เพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น
- 2) ทำการประสานงานและกับกลุ่มเป้าหมายที่จะทำกิจกรรมให้ได้อย่างชัดเจนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าที่ได้ตั้งไว้
- 3) ทำการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้กับกลุ่มเป้าหมายให้ได้รับทราบและเชิญชวนเข้าร่วมโครงการตามวันและเวลา
- 4) ดำเนินการสำรวจและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดสถานที่ดำเนินกิจกรรม
- 5) ดำเนินกิจกรรมตามแผน / รูปแบบกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

3.สรุปผล (ระยะปลายทาง)

การทำกิจกรรมแต่ละครั้งจะต้องมีการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขในการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไปให้มีความพร้อมและสมบูรณ์มากขึ้น ดังนั้นการติดตามและประเมินผลจะใช้วิธีการประเมินผลโดยใช้แบบสอบถามเป็นหลัก

การถอดบทเรียนหลังการทำกิจกรรมเพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหาในการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมา ส่งผลให้การจัดกิจกรรมครั้งต่อไป เช่น การถอดบทเรียนจุดด้อย จุดเด่นของโครงการ และสรุปโครงการ

บทที่ 3 รูปแบบ / องค์ประกอบ และกระบวนการ

การบรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงาน

จากการดำเนินโครงการดังกล่าว จากวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้มีดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อสำรวจสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” ในเอกสารโบราณจำนวน 5 แหล่งข้อมูล
- 2) เพื่อสร้างชุดความรู้และนิทรรศการมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน”

การบรรลุเป้าหมาย

เชิงปริมาณ

1. จำนวนผู้เข้าชมนิทรรศการ อย่างน้อย 100 คน

เชิงคุณภาพ

2. มีต้นแบบนิทรรศการถาวร

การบรรลุผลประเมินตัวชี้วัดความสำเร็จ

- 1) กลุ่มเป้าหมายของโครงการ จำนวน (55) คน ประกอบด้วย
 - 1.1) ผู้แทนชุมชน 5 ชุมชน จำนวน 50 คน
 - 1.2) นิสิตฝึกประสบการณ์ จำนวน 5 คน
- 2) วิทยากรและผู้ประสานงานโครงการ (ผู้จัดโครงการ) จำนวน 7 คน

กระบวนการการดำเนินงาน

1) วันที่ 5 มีนาคม 2567 บุคลากรงานอนุรักษ์เอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ดำเนินการจัดระบบและบันทึกสำเนาไฟล์ดิจิทัลเอกสารโบราณ ในโครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา มนตราอีสาน 2567 ณ วัดกลางอุดมเวทย์ บ้านพนมไพร ตำบลพนมไพร อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด พบโบราณจำนวน 685 ผูก คิดเป็น 94 วัด

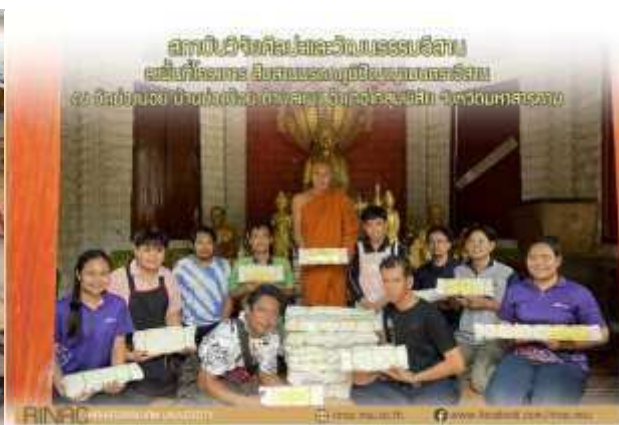
2) วันที่ 6 มีนาคม 2567 บุคลากรและนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ งานอนุรักษ์เอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ดำเนินการจัดระบบและบันทึกสำเนาไฟล์ดิจิทัลเอกสารโบราณ ในโครงการ สืบสานมรดกภูมิปัญญา มนตราอีสาน 2567 ณ วัดทุ่งสว่าง บ้านกลอย ตำบลหนองม อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบโบราณจำนวน 549 ผูก คิดเป็น 88 วัด

3) วันที่ 11 มีนาคม 2567 บุคลากรและนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ งานอนุรักษ์เอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ดำเนินการจัดระบบและบันทึกสำเนาไฟล์ดิจิทัลเอกสารโบราณ ในโครงการ สืบสานมรดกภูมิปัญญา มนตราอีสาน 2567 ณ วัดสุตาธิ์สรณ์ บ้านค้อชา ตำบลบึงงาม อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบโบราณจำนวน 470 ผูก คิดเป็น 58 วัด

4) วันที่ 12 มีนาคม 2567 บุคลากรและนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ดำเนินการจัดระบบและบันทึกสำเนาไฟล์ดิจิทัลเอกสารโบราณ ในโครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญาามตราอีสาน 2567 ณ วัดเหนือสูงยาง บ้านสูงยาง ตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด พบโบราณจำนวน 880 ผูก คิดเป็น 104 วัต

5) วันที่ 13 มีนาคม 2567 บุคลากรและนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ดำเนินการจัดระบบและบันทึกสำเนาไฟล์ดิจิทัลเอกสารโบราณ ในโครงการ สืบสานมรดกภูมิปัญญาามตราอีสาน 2567 ณ วัดม่วงน้อย บ้านม่วงน้อย ตำบลแพง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม พบโบราณจำนวน 341 ผูก คิดเป็น 46 วัต

เนื้อหาบทละคร ภาษาไทย-ภาษาจีน-ภาษาอังกฤษ

ภาษาไทย

โครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน”

มนุษย์มีความกลัวเป็นพื้นฐาน ที่พึงหลีกหนียังคงเฝ้าพันธุ์ได้อย่างหนึ่งคือระเบียบทางสังคม นอกจากตัวบทกฎหมายซึ่งเป็นการบังคับใช้กับสังคมและแสดงให้เห็นได้ “ในที่แจ้ง” แล้ว ยังมีระบบศีลธรรมที่ครองตน “ในที่มืด” ถ้าจะตีความที่มีดในที่นี้คือ “ไสยศาสตร์” ก็เป็นการไม่เกินเลยนัก เพราะนี่ถือเป็นสิ่งที่พึงทางใจอีกแบบหนึ่ง ที่อยู่นอกเหนือจากหลักเหตุผล แม้ว่าหลายคนอาจมองว่าเป็นสิ่งชวนหลงงมงาย หากแต่สิ่งนี้กลับเป็นสิ่งสร้างครรลองจัดระบบตัวตน สังคมอย่างเงียบ ๆ ในความมืดดังกล่าวกลับมีความเมตตาตามหานิยม และทรงตนอย่างลับๆ แผงผังทั้งเป็นที่พึงให้แก่ผู้มีความยุ่งเหยิงทุกข์ยากในจิตใจ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือหนึ่งในการหาคำตอบที่ตนเองอยากรู้ทั้งเรื่องราวในอดีตและในอนาคต เป็นเครื่องมือในการไฝ่ฝันหาความมั่งคั่ง มั่นคง ปลอดภัยประโลมใจในยามที่เหตุผลทะลุเข้าไม่ถึงกันบั้งแห่งห้องหัวใจ เนื่องด้วยกำแพงความโศกเศร้าหม่นหมองตีบตันอยู่

ในการนี้มนุษย์จึงสรรสร้างประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อกักเก็บนานาสัญญะความหมายแห่งความรู้ หรือความรู้ทางโลกในการเยียวยาในยามลำบากยากแค้นวิกฤตแสนเข็ญ เช่น พิธีเสดาะเคราะห์ ต่อชะตา บุญเลี้ยงบ้าน บุญบั้งไฟ บายศรีสู่ขวัญ พิธีไล่ปอบ พิธีเลี้ยงผีฟ้า คาถาจอดกระตูก คาถาอ้อเรียนหนังสือ คาถาเมตตาตามหานิยม คาถาเงินล้าน คาถาไล่เศรษฐี ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ที่กล่าวมา คล้ายเป็นรหัสลับแห่งธรรมชาติที่เอื้ออวยฉวยใช้ดูดดึงให้เหล่าผู้คนยังคงรักษาสถาบันครอบครัว เศรษฐกิจ สาธารณสุข พื้นฐานทางสังคมให้สามารถอยู่รอดได้ปลอดภัยมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน

มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีคาถาปรัชญาภาษาบาลี ที่ว่า "พหุณี ปณฺทิตฺโต ชีโว" ซึ่งหมายความว่า ผู้มีปัญญาพึงเป็นอยู่เพื่อมหาชนนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า นอกจากสามารถเป็นที่พึ่งในที่แจ้งแล้ว เราก็ควรนำเสนอให้เห็นที่พึ่งในที่มืดด้วย และเนื่องเพราะที่พึ่งเหล่านั้นถูกบันทึกไว้ในเอกสารโบราณต่าง ๆ ที่ยังคงหลงเหลืออยู่ตามวัดต่าง ๆ เช่น สมุดไทย ใบลาน เป็นต้น การได้สืบค้น อนุรักษ์ และเผยแพร่ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่สามารถเพิ่มพูนให้เป็นพึ่งแก่มหาชนได้ในอีกแหล่งหนึ่ง หากแต่ต้องนำปัญญาส่องฉายให้เห็นถึงเหลี่ยมมุม สิ่งที่ซุกซ่อนภายใต้ความมืดมิดนั้น ให้สามารถรู้เท่าทันต่อสิ่งที่มองไม่เห็นได้อย่างชัดแจ้ง จึงจัดกิจกรรมโครงการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” และสร้างชุดความรู้และนิทรรศการมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” ซึ่งเป็นการนำเสนอสืบสานมรดกภูมิปัญญาแก่สังคมในเชิงวิชาการอันสอดคล้องกับคตินิยมของสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่กล่าวว่า “อยู่กลางแห่งภูมิปัญญา พัฒนาสังคมแบบยั่งยืน” ได้เป็นอย่างดี

สถานที่ดำเนินโครงการ

วันที่	จังหวัด	สถานที่
5 มีนาคม 2567	ร้อยเอ็ด	วัดกลางอุดมเวทย์ บ้านพนมไพร ต.พนมไพร อ.พนมไพร จ.ร้อยเอ็ด
6 มีนาคม 2567	ร้อยเอ็ด	วัดทุ่งสว่าง บ้านกลอย ต.หนอง อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด
11 มีนาคม 2567	ร้อยเอ็ด	วัดสุตาธรรม บ้านค้อซา ต.บึงงาม อ.ทุ่งเขาหลวง จ.ร้อยเอ็ด
12 มีนาคม 2567	ร้อยเอ็ด	วัดเหนือสูงยาง บ้านสูงยาง ต.คูเมือง อ.เมืองสรวง จ.ร้อยเอ็ด
13 มีนาคม 2567	มหาสารคาม	วัดม่วงน้อย บ้านแพง ต.แพง อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม

องค์ความรู้เกี่ยวกับมนตราอีสาน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2554 : 878) ได้ให้ความหมายของคำว่า มนต์, มนตร์ ว่า น. คำศักดิ์สิทธิ์, สำหรับสวดเพื่อเป็นสิริมงคล เช่น สวดมนตร์, คำเสกเป่าที่ถือว่าศักดิ์สิทธิ์ เช่น ร่ายมนตร์ เวทมนตร์ ปรีชา พิณทอง (2495 : 422-435) ได้กล่าวไว้ในหนังสือประเพณีไทยโบราณอีสาน ในคำว่า "คาถาอาคม เป็นคำรวม ได้แก่บทมนตร์ที่ถือว่าศักดิ์สิทธิ์ ตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน มีคนเชื่อถือและศึกษาคาถาอาคมกันเป็นส่วนมาด ทั้งปรากฏได้ผลดี นอกจากนี้ปรีชา พิณทอง ยังได้กล่าวถึง **ขั้นตอนการยกครูในการเรียนมนตร์ เครื่องประกอบการยกครู ปลิทธิคาถา การปลุกเสก การปลุก การเสก การสูบ การใช้กระเจมนต์ การป้องกันพญาร๑ ประเภทของมนต์ ต่าง ๆ มีดังนี้**

1. **เมตตา คำขाय** เช่น เมตตาหมาละลวย, เมตตาหมาเนียม, คาถาแก้วมหาเศรษฐี, คาถานวภา, รัศมีพระเจ้า, คาถาข้าวของมหาเศรษฐี เป็นต้น

2. **สะเดาะ** เช่น สะเดาะก้างปลา, สะเดาะแมงคาเข้าหู เป็นต้น

3. **แก้โรคต่าง ๆ** เช่น เป่าปะดง เป่าพิษผี เป่าปวดหัวดิบ เป็นต้น

4. **ประสาน (จุด)** เช่น ประสานกระดูก, อ่วยเลือด, ขัดเลือด เป็นต้น

5. **แสดงฤทธิ์** เช่น จับจูไม่กัด, ตีมีถูก, นะ จังจ้ง เป็นต้น

6. **ป้องกัน** เช่น กันไฟ, กันผี, กันพราย, กันหนอง, กันเพลี้ย เป็นต้น

7. **ขับไล่** เช่น ไล่ผีปอบ, คาถาไก่เถื่อน, คาถาพระยาอินทร์, คาถาผาบมาร เป็นต้น

8. **คาถาพิเศษอื่น ๆ** เช่น มหาอุตม์ คงกระพันชาตรี, คาถารบบารมีพระพุทธเจ้า, ชินปัญชร, คาถาเสกหิน, คาถานวภา เป็นต้น

คำจ้างจัดทำนิทรรศการและชุดความรู้ 3 ภาษา

1. จัดจ้างคำจ้างจัดทำนิทรรศการและชุดความรู้ 3 ภาษา

นิทรรศการ จำนวน 6 ป้าย

1.1 ป้ายที่ 1-4 ป้ายคาถาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัย 4 ขนาด 80x80 เซนติเมตร

1.2 ความรู้เกี่ยวกับมนต์คาถาอีสาน 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย อังกฤษและจีน ขนาด 160x180 เซนติเมตร

1.3 ภาพยนต์ ขนาด 40x40 เซนติเมตร

1.4 ภาพใบลาน สูง 100 กว้าง 90 เซนติเมตร

ภาษาจีน

泰国东北部非物质文化遗产《伊桑的咒语》

恐惧是人类依然具有的根本性，人类种族能够坚持生存到至今的可靠之一是社会秩序。除了在社会上显示公开执行的法律之外，也还有一种暗暗在我们的社会中存在的道德规则——叫“迷信”。即使很多人认为这样的依靠既不合理的事，既让人产生盲目的，也有的人却把它当成一个精神寄托了。

迷信一直都存在我们的社会中是个无声权力，并且人们以为它的权力能让人热门增强善良魅力的迷信，尤其是心里发愁痛苦的人来说，这是一个很好的避难所了。也是因为悲伤和忧郁的墙挡住了心理，所以人们就会变成没有逻辑的人了。人不但把这个方式来安慰自己，而且也把这样的权力信仰当成寻找自己想知道关于过去和未来的事情的答案，把它当成追求梦想、多得贵相人助、提升财运和稳定的生活的工具。

于是，人类就通过各种各样的传统和习俗仪式来记录了这些无知象征的依靠，也为了遭遇困难而找不到出路的时候安慰自己，比如说：去霉运、提升运势、居家作功德仪式、泰国火箭节、祈福仪式、赶鬼、养鬼、治疗骨头的咒语、促进学习的咒语、增强善良魅力的咒语、叫钱发财的咒语等等

上面所说的，似乎是自然规律，让人类依然能够维持家庭、经济、公共卫生，因此，人类就能长长久久地连续保存好社会的全面根本。

玛哈沙拉堪大学有一句巴利语哲学警句——说：“帕胡喃·潘纳迪托·吉韦”，意思是“哲人合该为大众而活”。——这指示，这样的人除了在公开作个依靠之外，也应该在黑暗中为难民作个依靠的。由于这些依靠已被记录在各种古代文献中，到至今仍然

还保留在各个寺庙，如：泰国笔记本、贝叶等，所以，这样就能查资料，保存和传播给心情烦恼盲目的人的另一个避难所了，因为这样狡猾的避难所，所以人类必须小心谨慎尽量利用自己的智慧并展开一些让人容易盲目的事情，因此，玛哈沙拉坎大学艺术与东北文化研究院便进行举办一个活动，这个活动的目的就是为了把泰国“东北部的魅力的老智慧“Montra Isaan””继续流传传承，另外，还制作了知识集和举办了泰国东北部老智慧的展览，这是，以学术的方式向社会呈现知识遗产，正是符合玛哈沙拉坎大学艺术与东北文化研究院的警句说：“知识库能创社会可持续发展”。

举办项目的地点

日期	县城	地点
2024-03-05	黎逸府	巴生乌多威寺，帕依帕莱村，帕依帕莱县，帕依帕莱区，黎逸府
2024-03-06	黎逸府	童沙旺寺，克洛伊村，诺姆县，萨马区，黎逸府
2024-03-11	黎逸府	苏达郎山寺，科查村，贲岩县，通考銮区，黎逸府
2024-03-12	黎逸府	新松阳寺，松阳村，胡孟县，孟双区，黎逸府
2024-03-13	玛哈沙拉堪府	芒内寺，彭村，彭县，玛哈沙拉堪府

关于伊桑各种咒语的知识

(2554 : 878)泰国皇家学院词典指《咒语》（名词）一词的的意义是：神圣的，是为了诵经祈福，也包括：作法、方术、道术。

(2495 : 422-435) 普雷查·平通 在泰国东北部古代传统的本书中提到 说：咒语一词，从古代到至今指的是神圣的诵经，有无数人信服而研究，据说有效果。普雷查·平通，还说如上所说的还分成个个种类，如下：

1. 提升商业咒语 如：卡塔·梅塔·玛哈·拉鲁艾（增加商务谈判及收获财富的咒语）、卡塔·梅塔·玛哈·尼永（招人缘的咒语）、卡塔·考·塞蒂（百万富翁的咒语，吸引顾客，开店每天赚大钱，顾客越多）、卡塔·纳瓦帕（不缺财富，一切如意的咒语）、卡塔·玛哈·塞蒂(吸引财富的咒语)
2. 能使某个事情或某个东西解脱的咒语 如：解脱鱼刺卡喉咙的咒语、治疗耳朵里进虫子的咒语 等等
3. 治疗各种疾病的咒语 如：酸痛、痒、偏头痛、脓肿 等等
4. 连接的咒语 如：把骨头连接在一起、恢复循环系统的 等等
5. 显圣性 如：有毒的动物不敢咬的咒语、敌人伤不了的、消灭敌人，帮助消除厄运的咒语
6. 防卫性 如：防火、防鬼、防精怪、防虫、防蚜虫的咒语
7. 驱邪性 如：卡塔·帕雅·凯象（鬼和窃贼都不敢闯家的咒语）、可以驱走厄运和各种邪恶事物的 等等
8. 其他特殊咒语 如：马哈乌特·孔卡潘查特里、卡塔·巴拉米·帕普塔昭、亲那般聪经、卡塔·纳瓦帕、石头咒语。

ภาษาอังกฤษ

-

เนื้อหาแปล ชะนะบังชรหลวง บังชรน้อย ผูก 6

แผ่นที่ 1

-ชัยยา สะนา คตะา พุทธา เสตะวา มะรัง สะวาหะนัง จะตุ สักขา มะตัง รัสัง เยปิวิลัง ณะราสะภา
 ต้นหังกะราทะโย พุทธา อตตะวิสะติ ณะยะกา สัพพะปะตติถิตามัยหัง
 -มัตตะเกเตมุณินสะรา สิเรอะตติถิตอมัยหัง พุทธโธ ธัมโม ตุมะโลจะเน สังฆมะตติถิตอมัยหัง อุเรสัพพะ
 คุณากะโร ทะทะเยอะนุ-
 -รุโธ จะ สาริปุโตะจะทักขิเณ โภณชัณโญปิถิภะคะสมิง โมคคัลลาโนจะวามะเก ทักขิเณสะวะณมัยหัง อา
 สุงอานันทะราหุรา ก-
 -กัสสะโปจะมทานาโม จะอุโภปิวา มะโสตะเก เกสันโตปิถิภากัสสมิง สุระโยวะปะกังคะโร นิสินโนสิริสัม
 ปันเน โสภิต มุณีปุจคะ

แผ่นที่ 2

-โว กุมาระกัสสะโปนามะมะเห สิริโตวาทะโก โสมัยหัง ะทะโนนิจัจัง ปะติตถาสิคุณากะโร ปุโพอังคฺลิตมา
 โล จะ อุบาลีนันทะสิมพะลี เถราปัญจะอิเมชาตา ณะลาเต-
 -ตีละกามะมะ เสสาสีติมะหาเถรา ชิตะวันโต ชิโนระสา ชะลันตะอะสูละเต เชนะ อังคะมังคะสุ สะถิตา ะ
 ตะนังปุระโตอาสิ ทักขิเณเมตตะ สุตตะ-
 -กััง ทักขัคคัง ปัจฉโตอาสิ วาเมอังคฺลิตมาระกััง ชันระโมระปะริตัตถุจะ อาตานาติยา สุตตะกััง อากาเส
 สะทะนัง อาสิ เสสาระสัณญิตา ชินะนา พะ-
 -ละสังยุตา สุตตาปาการะลังกะตา วาตาปิตา กะสา สัณญะมะพาหิระ ชุวา ทุวา อะเสลังวิละยังยันตะ
 อะนันตะชินะเตชะสา ะสุโตเม สักกัจเจนะ สัทธาสัมพุทธะปัญฺณเร ชินะปัญจะ ะมะชาทิ วิหา-
 -รันตังมะหิตะเล สะทาปาเลนตุมังสัพพะ เตมะหาปุริสาสะภา อิจจะวะ มะเตสุ คฺคุโต สุรักโข ชินานะภะเว

แผ่นที่ 3

-นะโมตัสสะ ะกะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ โภ สาธะโว ตูราสัปปุริสสะทังหลาย ชา
 นะภิญญา ติปิตตะกา จะริโย อันว่าอาจารย์เจ้าตนทรงปิตะกะ ทั้ง 3 อันประกอบด้วย ชาลังอะภิ-

-ญาณุ พระกัฬิงเห็นยัง โปยภัยแล อุปีทหะวะรบอันตาย ภายในแลภายนอกชั้นระสันดานแห่งสัตว์
ทั้งหลาย อันจักให้วุฒิจำเรียมแก่บ้านเมือง ทั้งหลายจึง

-แปงกำภีร์ชัยยะปะกะระนัง ไว้ จึงขึ้นคำว่ นะโมเมพุทระเตชัสสะ ดั่งนี้ เป็นเค้าแล นะโม อันว่าชะรียา
อันน้อมไหว้ เม แห่งผู้ข้า อะ

-อัตถะ ก็จึงมี พุทระเตชัสสะ แก่พระพุทเจ้า องคัมมีเตชะก็ข้าเทิน ระตะตะนังเตยยะธัมมิกา อันว่า
ขุมนุมนแห่งแก้วทั้ง ๓ ประการก็ดี เทวา อันว่า เทวดาททั้งหลายก็ดี นะรียยะปอระเม-

แผ่นที่ 4

-สวลลา อันว่าพระนารายณ์ก็ดี และพระต้ปะละเมสวร ก็ดี เตชะปะลิตธิ อันสูงเอื้องงามผ่อง ส่องด้วย
ปะลิตธิศาสตร์ศิลป์ อันหมั่นคงแก่วิ่งนัก พรหมจะ อันว่า พญาพรหมก็ดี อินทจะ อันว่าพระยา-

-อินทก็ดี จะตุโลกา คัมภีร์กษะกา อันพิพัทษัรรักษาัยโลก ทั้ง 4 คือว่าพรหมโลก แลเทวโลก แลมนุสส
โลก แลนะคะโลก ลิตธิก็จึงเป็นหมั่นคง

-ทุกประการ เต แก่มหาราชเจ้า ก็ข้าเทิน สะมุทธาฏตุงคังคา จะ อันว่าน้ำคุงคาอันไหลออกมาแต่น้ำ
สมุทร สั้งชะชัยยะปะลิตธิ ก็จึงเป็นชัยปะลิตธิ คำค-

-คุณ หมั่นคง ทุกประการ เต แก่มหาราชเจ้า ก็ข้าเทิน ธรณีธรณี อันว่าแผ่นดินใหญ่ใหญ่แล แผ่นดิน
น้อยแล ทั้ง ๔ แผ่นใหญ่คือว่าที่ปน้อย

แผ่นที่ 5

-เอวัมเม คัชชัคคัง อิติปสุกขา โตตัง กิสสะ อะปัสสะ วิปัสสี สัตถิตติ ยะโตหัง โพชังคะ เอกะทาปะหิณะ *
ยันธุนิมิตทุกขา เขยยันเต สักกะตวา สัพพาวุอง คาลาสูตรมนต์ สั้งเขปะปะ ก็-

-แล้ว กล่าว โจนโต เทวะ สั้งเขยโย สะหัสสาโส สัพเพอนารา พรหมมา อะ อิสสันจะ ชะน่านัง สัพเพเทวะ
ตา ยะม้งรักขันตุ สัพพะทาคาธา-

-วิเสตัง อันว่าพระคาถาวิเศษ ก็แล้วก่อนแล **** อะถิอุณนะหัสสะวิเขยโย ธัมโมโลก อะนุตตะโร
สัพพะสันตะ ทิตตะยะตัง ตะวัง คันหาหิ

-เทวะเต ปะริวะเซ ราชะทณทา อะมนุสเส อัคคี นะมะ พะยัคเข นาคะ วิเส ภูเต อักการะมาระเน จะ
สัพพะชะสา มารนามุตโต ภาเปตวา กาละมะลิตัง ตัสเสนะอะนุกาเวณะ โทตุ

แผ่นที่ 6

-เทโว สุกขิ สัทธา พระคาธา ปะลิตัง ตัมพะนัมมัง หายะ*** สักกัตวา พุทระรัตตะนัง โอสะถัง อุตตะมัง
วะรัง ทิตัง เทวะมะนุสสานัง พุทระเตเชนะ โสตถินา น-

-นัสสันตุ ปัททหะวา สัพเพ ทุกขา วุปะสะเมนตุ เตฯ *** สักกัตวา ธัมมะรัตตะนัง โอสะถัง อุตตะมัง วะรัง
ปะริหาพุปะสะมะนัง ธัมมะเตเชนะ โสตถินา นัสสันตุ(นะชัตตุ)

-ปัทมา สัพเพ ภะยา วุปะสะเมนตุ เตฯ สักกัตวา สังฆะรัตตะนัง โอสะถัง อุตตะมัง ะรัง อาหุเนยยัง ปาหุเนยยัง สังฆะเตเชนะ โสตถิณา นัสสันตุ(นะขันตุ) ปัทมา สัพเพ โรคา วุปะสะเมนตุ เตฯ

แผ่นที่ 7

- นะขิตุปัทมา สังฆานุกาเวนะ หะตารี สังฆาวิหารามิ สัททัมมานุกาเวนะ ปะลิตติ ชินะปัญจะปริตฺรคาถา คาถาชนะบังชรหลวง ก็แล้วเท่านี้ก่อนแล ฯฯ พุทธโรจะมะ-
- มัชชีโม โสตถโธ สาริปุโตจะทักขิเณ โภณฑัญญโณปิถิอาตสมิ โมคัลลาโน จะ อานันนทะ ปัสสิโมวะ จะ ปุพพะโต อาเคะยะ จะ ะวัมปัตติ
- อุปาริหะระติ ณะเน กัสสะโป เจวะ อาคะเนยยา ราหุโลอีสาณะ ปิจะสัพเพ เต พุทธมังคลาโย ญะ ตวา ปุชิตโธเก นิทุกโข นิรุ-
- รูปปะทะโว มหาเตโซ มหาลาโภ มหายะโส สัทธา โสตถิ ะวันตุเม ปะริตตา คาถา ชนะบังชรน้อยแล ฯฯ นะโมตะธัมมะสะเย สันตะราชาโต ปะนิทาทัสสะ อุ-

แผ่นที่ 8

-เต ฯฯ มหาคาลัง ก็เสด็จบรรวรแล้วก่อนแล เจ้าหัวขนั้นสวน รจนแล้ว หนังสือ บังชรหลวงแล

แผนผังนิทรรศการถาวร

ติดกระจก 3 ป้าย ขนาด 87 X 95 cm

ป้ายที่ 1 ที่มาของโครงการ

ป้ายที่ 2 องค์ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมรดกอิสาน

ป้ายที่ 3 ภารกิจครูเพื่อเรียนแบบ

ใบลาน ขนาด 60 X 80 cm

สืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ชินะปังขจรหลวง
เอกสารจดหมายเหตุ
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

"ชินะปังขจร หรือ Bai Lan" เป็น "ใบ" ชนิดพิเศษที่ทำขึ้นจากใบลานชนิดพิเศษที่เรียกว่า "ใบชินะปัง" ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษคือ "ใบชินะปัง" มีความยาวประมาณ 60 เซนติเมตร กว้างประมาณ 8 เซนติเมตร และมีความหนาประมาณ 1 มิลลิเมตร นอกจากนี้ ยังมีลักษณะพิเศษคือ "ใบชินะปัง" จะมีความโค้งมนเล็กน้อย และมีความเหนียวทนทานกว่าใบลานชนิดอื่น ๆ

สืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

มนตร์ 8 ประเภท ขนาด 49 X 80 cm

1. **มนตร์ ๑** (Header: มนต์)

2. **มนตร์ ๒** (Header: มนต์)

3. **มนตร์ ๓** (Header: มนต์)

4. **มนตร์ ๔** (Header: มนต์)

5. **มนตร์ ๕** (Header: มนต์)

6. **มนตร์ ๖** (Header: มนต์)

7. **มนตร์ ๗** (Header: มนต์)

8. **มนตร์ ๘** (Header: มนต์)

วันที่ 2 พฤษภาคม 2567 เริ่มทำนิตรรศการ โครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน”

-นิทรรศการถาวรที่สำเร็จ

บทที่ 4 การบูรณาการและการเกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อสังคมและชุมชน ระดับมหาวิทยาลัย (4 In 1) หรือที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และอัตลักษณ์

1. การบริการวิชาการแก่สังคม

การลงพื้นที่สำรวจเอกสารโบราณนั้น เป็นการดำเนินงานที่เจ้าหน้าที่โครงการฯ ต้องลงไปสำรวจ พบปะ พูดคุยกับพระภิกษุ ชาวบ้าน เกี่ยวกับเอกสารโบราณ ว่ามีมากน้อยเพียงใด หรือเหตุใดเอกสารโบราณที่เคยมีถึงไม่มี หรือชำรุดเสียหาย นอกจากเอกสารโบราณแล้ว ทางโครงการฯ ยังมีการรวบรวมข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในวัด มาเป็นฐานข้อมูลอีกด้วย จากนั้นฝ่ายประมวลผล ก็นำข้อมูลด้านเอกสารโบราณมาพิจารณาเพื่อใช้ตัดสินใจในการลงพื้นที่จัดระบบคัมภีร์ใบลานให้เป็นหมวดหมู่ในลำดับต่อไป

การจัดระบบหมายถึง การสำรวจเอกสารใบลานอย่างละเอียด เพื่อบันทึกข้อมูลว่าใบลานแต่ละผูกเป็นเรื่องใด ตัวอักษรแบบใด ใบลานชนิดใด เพื่อให้รู้ว่าใบลานที่มีอยู่เกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง เนื่องจากมีวัดจำนวนมาก การเลือกจัดระบบอย่างละเอียดจึงใช้เกณฑ์วัดที่มีเอกสารใบลานมากที่สุด จากที่สำรวจไว้แล้ว เพื่อให้เอกสารใบลานนั้นคงอยู่ไม่สูญหายไปตามกาลเวลาและมีความเหมาะสมกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละปี ซึ่งการลงพื้นที่จัดระบบเอกสารใบลานนั้น ทางโครงการฯ มีขั้นตอนการดำเนินงานจากการเริ่มส่งหนังสือขอเข้าจัดระบบเอกสารใบลานและเข้าจัดระบบด้วยการเริ่มทำความสะอาด คัดแยกหมวดหมู่ บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารใบลานลงในแบบฟอร์มการสำรวจ ซึ่งใช้แนวทางเดียวกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสปป.ลาว พร้อมเขียนป้ายชื่อกำกับไว้บนใบลานแต่ละผูก จากนั้นดำเนินการห่อผ้าใหม่ทับผ้าเก่าที่ทำความสะอาดแล้ว หากผ่านนั้นมีศิลปะลวดลายที่สวยงามและแสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ และดำเนินการร้อยเชือกติดป้ายชื่อ เก็บเข้าตู้พระธรรม หีบพระธรรม หรือเก็บในที่ที่ทางวัดต้องการให้เก็บ เมื่อเข้าจัดระบบเอกสารใบลานให้แต่ละวัดเรียบร้อยแล้ว ทางเจ้าหน้าที่ก็นำข้อมูลที่บันทึกไว้ในใบบันทึกรายการมาจัดทำฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) และเผยแพร่ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนในลำดับต่อไป รายละเอียดการลงพื้นที่จัดระบบเอกสารใบลานมีดังต่อไปนี้

จากการการจัดกิจกรรมโครงการในครั้งนี้มหาวิทยาลัยมีฐานข้อมูลเกี่ยวกับการสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” ในใบลานและเอกสารโบราณอื่น ๆ สามารถสืบค้นสืบค้นทางวิชาการที่สะดวกเหมาะสมกับยุคสมัย ใน <https://artculture.msu.ac.th/gps/> ตามลงข้อมูลวัดที่ได้ดำเนินการดังนี้

สถานที่	บริการข้อมูล
วัดกลางอุดมเวทย์ บ้านพนมไพร ต.พนมไพร อ.พนมไพร จ.ร้อยเอ็ด	https://artculture.msu.ac.th/gps/bl.php
วัดทุ่งสว่าง บ้านกลอย ต.หนอง อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด	https://artculture.msu.ac.th/gps/bl.php
วัดสุตารังสรรค์ บ้านค้อซา ต.บึงงาม อ.ทุ่งเขาหลวง จ.ร้อยเอ็ด	https://artculture.msu.ac.th/gps/bl.php
วัดเหนือสูงยาง บ้านสูงยาง ต.คูเมือง อ.เมืองสรวง จ.ร้อยเอ็ด	https://artculture.msu.ac.th/gps/bl.php

วัดม่วงน้อย บ้านแพง ต.แพง อ.โกสุมพิสัย จ. มหาสารคาม	https://artculture.msu.ac.th/gps/bl.php
--	---

สรุปผล ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมพบว่า

1. การทำงานของโครงการมีส่วนสำคัญทำให้เจ้าอาวาสวัดต่างๆ เห็นความสำคัญของคัมภีร์ใบลาน และร่วมมือในการเก็บย่ำยที่ที่เหมาะสม
2. วัดและกรรมการชุมชนมีความเข้าใจและไว้วางใจหน่วยงานมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้น เนื่องจากไปทำให้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการและไม่ได้นำไปเก็บที่มหาวิทยาลัย
3. ส่งพระภิกษุเข้าให้ความสนใจอักษรโบราณมากขึ้น
4. มีระบบข้อมูลวัด และคัมภีร์ใบลานที่คงอยู่ โดยทางโครงการสำรวจจัดทำและมอบไว้ให้วัด

2. การนำไปใช้กับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

องค์ความรู้ภูมิปัญญามนตราอีสาน ล้วนเป็นวิชาที่จะช่วยคนให้พ้นวิฤตชีวิตจากความเจ็บไข้ได้ป่วย ทั้งทางร่างกายและจิตใจของคนในสังคม ก็มักจะมีคละ-ข้อห้าม (Taboo) กำกับการกระทำในวิถีการดำเนินชีวิตต่างกับชาวบ้านทั่วไปเสมอ เพราะวิชาดังกล่าวจำเป็นต้องมีคุณธรรมความดีเป็นจริยธรรมประจำตัวประจำใจ ไม่ทำร้ายและเอาเปรียบขูดรีดชาวบ้านทั่วไปที่ไม่มีวิชาหรือด้อยโอกาสและอ่อนแอกว่า เพื่อจะช่วยให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและทำให้สังคมดำรงอยู่ได้อย่างปลอดภัย

3. ประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อสถาบัน จากการดำเนินโครงการทำให้เห็นถึงวิฤตที่กระทบกับเอกสารใบลาน ภาษาและอักขรที่บันทึกไว้ภายใน คือ ความไม่สนใจใฝ่ดีในวัตถุทางวัฒนธรรมของสังคมไทย เนื่องจากผู้คนปัจจุบันขาดการปฏิสัมพันธ์กับเอกสารใบลาน หรือบางส่วนก็ยกให้เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ส่งส่งจนเกินไปจนสร้างทัศนคติว่าไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว จึงเป็นเหตุให้ขาดการใช้งานจริง จนนำไปสู่การละทิ้งไม่ดูแลไม่เห็นคุณค่าในตัวเอกสาร ส่งผลต่อเนื่องสู่วิกฤตการรับรู้ด้านอักขรวิธี คือรูปแบบการสะกดอักษรโบราณนั้นขาดการสืบทอด ถ่ายทอดอย่างต่อเนื่องและยังอยู่ในวงแคบ เป็นเหตุให้คนที่สามารถอ่านออกเขียนตัวอักษรโบราณมีจำนวนลดน้อยลงทุกที มีเฉพาะบางกลุ่มบุคคลในสังกัดสถาบันอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และที่อื่น ๆ บ้างแห่งละคน สองคน แต่ก็ยังคงถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับสถาบันการศึกษาในรัฐไทยทั้งหมด จากจำนวนเอกสารใบลานที่พบในการสำรวจภาคสนามสะท้อนว่า ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยมีเอกสารใบลานซึ่งเป็น Material Culture ตกค้างอยู่ในภูมิภาคอย่างมหาศาล ซึ่งข้อมูลที่ได้เหล่านั้นล้วนให้ประโยชน์แก่ทางมหาวิทยาลัย ที่สมควรเป็นเสาหลักให้กับสังคมในการเป็นองค์กรแห่งการบูรณะเอกสารใบลาน เพื่อสร้างมหาชนให้เป็นผู้มีความรู้ที่กว้างขวางเพื่อส่งต่อประโยชน์แห่งมวลมนุษยชาติให้สืบต่อไป

ระดับสังคมและชุมชน/นิสิตนักศึกษาที่ร่วมกิจกรรม

1. ชุมชนได้ให้ความร่วมมือและการช่วยเหลือ ในด้านการวางแผนและสร้างสังคมยั่งยืนให้กับชุมชนมีการอนุรักษ์เอกสารโบราณเบื้องต้น
2. ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ
3. ชุมชนได้เกิดการเรียนรู้กับสิ่งใหม่ๆ ที่ทางมหาวิทยาลัยได้มาเผยแพร่องค์ความรู้
4. ชุมชนมีความภาคภูมิใจกับอาจารย์/เจ้าหน้าที่/นิสิตได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือในโครงการก่อให้เกิดความยั่งยืนของชุมชน เกิดความสามัคคี นิสิตมีจิตอาสาในการช่วยเหลือชุมชน

บทที่ 5 สรุปผลการดำเนินงาน

รายละเอียดการดำเนินงานโดยย่อ (Summary)

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีการสร้าง “วัฒนธรรม” ขึ้นเป็นแบบแผนการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างสงบสุข โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย คือ ประโยชน์ใช้สอยและตอบสนองจิตใจ คือ ความสุนทรีย์เกี่ยวกับความงามด้านต่างๆ จนกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นย่อมมี “ความหมาย” ที่เป็นคุณค่าต่อชีวิตสังคมของตนเอง นั่นคือ วัฒนธรรมที่ถูกสร้างขึ้นย่อมมีคุณค่าทั้งในตัวเองในฐานะที่เป็นวัฒนธรรม และมีคุณค่าต่อสังคมที่เป็นเสมือนสัญลักษณ์ของกลุ่มเผ่าพันธุ์และรัฐชาติได้

ภาษาและตัวอักษร คือ วัฒนธรรมอย่างหนึ่งของสังคมมนุษย์ที่มีความสำคัญมากในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นเอกลักษณ์ของสังคม จนกล่าวกันว่า สังคมใดที่ขาดสูญ “วัฒนธรรมภาษา” แล้วเหมือนจะเป็นสังคมที่สูญสิ้นชาติเลยทีเดียว

เอกสารหนังสือโบราณ เป็นวัฒนธรรมภาษาที่ชาวอีสานสร้างขึ้นมาใช้ร่วมกันในสังคม มีการสืบทอดกันต่อมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน นอกจากจะมีคุณค่าในตัวเองทางด้านภาษาวรรณกรรมที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ของกลุ่มชนที่มีลักษณะเฉพาะตัวแล้ว ยังมีคุณค่าทางด้านสังคมที่ใช้เป็นสื่อบันทึกวิถีความเชื่อ กฎระเบียบการอยู่ร่วมกันและภูมิปัญญาต่างๆ ฯลฯ ที่มีการสืบทอดและพัฒนาเปลี่ยนแปลงกันเรื่อยมา ทั้งจากปัจจัยภายในของตัวเองและการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมอื่นจากภายนอก จนกล่าวได้ว่า หนังสือโบราณเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่เป็นเสมือนกระจกส่องสะท้อนให้อนุชนรุ่นหลังได้รู้จักกำเนิดหรือภูมิหลังและพัฒนาการหลายๆ ด้านของตนได้เป็นอย่างดี เพราะกำเนิดหลายอย่างก็สามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ทั้งในรูปของ “บทเรียน” และเป็น “แบบอย่าง” ให้กับคนรุ่นหลังได้คิดตระหนักบทพวน เพื่อก้าวเดินไปสู่ความวัฒนาในอนาคตได้ด้วย ความมั่นใจและมั่นคง

โครงการโครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” เป็นโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุนในงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) โครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อสำรวจสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” ในเอกสารโบราณจำนวน 5 แหล่งข้อมูล 2. เพื่อสร้างชุดความรู้และนิทรรศการมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” ดำเนินการวันเริ่มต้น 29 กุมภาพันธ์ 2567 และวันสิ้นสุดโครงการ 30 มีนาคม 2567 สถานที่ดำเนินโครงการ ได้แก่ วัดกลางอุดมเวทย์ บ้านพนมไพร ต.พนมไพร อ.พนมไพร จ.ร้อยเอ็ด วัดทุ่งสว่าง บ้านกลอย ต.หนอง อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด วัดสุตาธรรม บ้านค้อชา ต.บึงงาม อ.ทุ่งเขาหลวง จ.ร้อยเอ็ด วัดเหนือสูงยาง บ้านสูงยาง ต.คูเมือง อ.เมืองสรวง จ.ร้อยเอ็ด วัดม่วงน้อย บ้านแพง ต.แพง อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคามและสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เขตพื้นที่ในเมือง ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ได้แก่ วัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดำเนินการสืบค้น มรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” และอนุรักษ์โบราณจำนวน 5 แหล่งข้อมูลหน่วยงาน/วัด/ชุมชน/ มีเครือข่ายการทำงานร่วมกัน 5 เครือข่าย มีชุดความรู้และนิทรรศการถาวรมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” จำนวน 1 ชุด 3 ภาษา

การบรรลุตามวัตถุประสงค์โครงการ

จากการดำเนินโครงการดังกล่าว จากวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้มีดังต่อไปนี้

- 1) ได้สำรวจสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” ในเอกสารโบราณจำนวน 5 แหล่งข้อมูล
- 2) ได้สร้างชุดความรู้และนิทรรศการมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน”

การบรรลุเป้าหมาย เชิงปริมาณ 1. จำนวนผู้เข้าชมนิทรรศการ อย่างน้อย 100 คน เชิงคุณภาพ

2. มีต้นแบบนิทรรศการถาวร

การบรรลุผลประเมินตัวชี้วัดความสำเร็จ

- 1) กลุ่มเป้าหมายของโครงการ จำนวน (55) คน ประกอบด้วย
 - 1.1) ผู้แทนชุมชน 5 ชุมชน จำนวน 50 คน
 - 1.2) นิสิตฝึกประสบการณ์ จำนวน 5 คน
- 2) วิทยากรและผู้ประสานงานโครงการ (ผู้จัดโครงการ) จำนวน 7 คน

องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากโครงการ / นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากโครงการ

ความเชื่อจากเนื้อหาในหนังสือโบราณมนตราอีสาน : บทบาทหน้าที่การสร้างกฎระเบียบสังคม เนื่องจากหน้าที่หนังสือโบราณ ทั้งลานผูก ลานก้อม มีการจารเรื่องราวต่างๆ หลากหลายประเภทเนื้อหาสาระ ทั้งตำนานศาสนา, พระธรรมคำสอน, ตำนานพระ, ตำนานพระธาตุ, นิทานชาดก, โหราศาสตร์, ตำรายา, ไสยศาสตร์, การทำพิธีกรรมต่างๆ ฯลฯ จึงทำให้เนื้อหาเรื่องราวต่างๆ ในหนังสือโบราณ ถูกนำมาใช้เทศน์ลำ, อ่านเทศน์, สูตร-สวด, บริกรรมรำมนต์ ฯลฯ ที่ให้ทั้งความรู้ภูมิปัญญา, การสั่งสอน, ความบันเทิง จนมีผลทำให้คนยอมรับปฏิบัติตามได้ ซึ่งหากพิจารณาบนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีหน้าที่นิยม (Functionalism) แล้ว ก็พอจะเห็นว่า เนื้อหาสาระและจุดประสงค์หลายๆ เรื่องในหนังสือโบราณน่าจะมีส่วนช่วยสนับสนุนให้มีการสร้าง “กฎระเบียบ” (Charter) ในหลายๆ ด้านของสังคม โดยผ่านการถ่ายทอดความเชื่อตามเนื้อความในหนังสือโบราณ ซึ่งเสมือนการสร้างความร่วมมือที่ผู้คนสังคมมีความคิดและเชื่อตรงกัน จนมีผลทำให้สังคมมีเอกภาพที่มั่นคงอยู่ได้

ตัวอย่างที่พอจะเห็นบทบาทหน้าที่ของเนื้อหาในหนังสือโบราณได้ คือตำนานพงศาวดารเมืองแกลง ซึ่งเป็นเรื่องพระยาแกลงผู้สร้างสรรพชีวิต-สรรพลิง โดยเฉพาะการสร้างชีวิตมนุษย์หลายเผ่าพันธุ์ ภาษาจากน้ำเต้าปั้ง ผ่านฮูซีและฮูสิ่ว จำนวน ๕ กลุ่ม (คือ ไทลุม ไทลี ไทเลิง ไทล่อ ไทยควาง) จนทำให้ชาวลาว ผู้ไทย เวียดนามและข้าหลายกลุ่มในอดีตมีทั้งความคิดในเรื่องความเป็นญาติพี่น้องกัน และขัดแย้งกันบ้างในบางเรื่อง เหมือนจะคิดยอมรับว่าเรื่องดังกล่าวนั้น เป็นความจริงอยู่ในที่

เนื้อหาจากหนังสือโบราณหลายเรื่อง ก็ดูเหมือนจะมีผลเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่กำหนดพฤติกรรม การกระทำของผู้คนในสังคมได้ ทั้งในส่วนที่เป็นบรรทัดฐานข้อปฏิบัติและข้อห้ามต่าง ๆ จนอาจกล่าวได้ว่าจะกลายเป็นสถาบันของสังคมได้ ดังจะเห็นได้จากอิทธิพลของเรื่องพุทธประวัติในทศชาติชาดก ที่ทำให้คนมีความเพียร ความอดทน มีความกตัญญูรู้คุณผู้บังเกิดเกล้า ฯลฯ โดยเฉพาะเรื่องมหาชาติชาดกคือพระเวสสันดรที่มุ่งให้คนรู้จักเสียสละบริจาทาน รวมทั้งความเชื่อเรื่องตำนานการสร้างพระธาตุพนมในอุรังคนิทานที่ทำให้คน

สองฝั่งลุ่มน้ำโขง มีจุดศูนย์รวมความเชื่อศรัทธาร่วมกันในการบูชาพระธาตุพนม จนกลายเป็นบุญประเพณีสืบทอดกันเรื่อยมาจนปัจจุบัน

ส่วนผู้ที่เรียนตำราสูตร ตำราหมอยาพื้นบ้าน และหมอวิชาไสยศาสตร์ ที่ล้วนเป็นวิชาที่จะช่วยคนให้พ้นวิฤตชีวิตจากความเจ็บไข้ได้ป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจของคนในสังคม ก็มักจะมีคະລຳ-ข้อห้าม (Taboo) กำกับกรกระทำในวิธีการดำเนินชีวิตต่างกับชาวบ้านทั่วไปเสมอ เพราะวิชาดังกล่าวจำเป็นต้องมีคุณธรรมความดีเป็นจริยธรรมประจำตัวประจำใจ ไม่ทำร้ายและเอาเปรียบขูดรีดชาวบ้านทั่วไปที่ไม่มีวิชาหรือด้อยโอกาสและอ่อนแอกว่า เพื่อจะช่วยให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและทำให้สังคมดำรงอยู่ได้อย่างปลอดภัย

ตรงนี้พอเห็นได้ว่าจะต่างกับวิชาพิเศษในสายวิทยาศาสตร์ประยุกต์หลายสาขาอาชีพในยุคพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมที่ดูจะขาดจริยธรรมกำกับอย่างน่าเป็นห่วง แม้ว่าบางสาขาวิชาชีพจะมีองค์กรวิชาชีพของตนเองขึ้นมาเพื่อควบคุมพฤติกรรมประกอบอาชีพเฉพาะทางก็ตาม แต่ก็ดูจะเป็นองค์กรวิชาชีพที่อ่อนแอเกินกว่าจะมองเห็นประโยชน์สุขของผู้คนส่วนใหญ่ในสังคม ทั้ง ๆ ที่บางสาขาวิชาชีพต้องใช้เงินภาษีของประชาชนในการศึกษาเล่าเรียนต่อหัวมากกว่าและมากที่สุด เมื่อเทียบกับวิชาชีพอื่นในระดับอุดมศึกษาด้วยกัน

ส่วนในประเด็นที่ว่าเรื่องราวต่าง ๆ ในหนังสือโบราณทั้งหลาย จะสะท้อนภาพสังคมของเจ้าของอย่างนั้น แม้จะไม่สามารถเห็นภาพสะท้อนได้ทั้งหมดก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาในบางแง่มุม ก็พอจะเห็นได้ว่าผู้คนในสังคมมักจะมีความคิดที่เลือกเฟ้นบางส่วนของบางเรื่อง ที่ต่างคิดเชื่อว่ามีสำคัญมาเป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมของตนอยู่ไม่น้อย เช่น หมอสูตรและผู้เรียนวิชาอาคมทางไสยศาสตร์ตลอดจนหมอยาพื้นบ้านในอดีต มักจะยึดถือคະລຳ-ข้อห้าม ในการปฏิบัติตัวตามครุฑาและตำราในหนังสือโบราณที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ด้วยความเชื่อเป็นตัวกำกับ ซึ่งก็เป็นผลดีต่อคนส่วนใหญ่ในสังคมชุมชน รวมทั้งกรณีตัวอย่างความเชื่อเรื่องพระมาลัย ซึ่งในอีสานรู้จักกันในนามมาลัยหมื่นมาลัยแสน และความเชื่อเรื่องพระศรีอารีย์ที่มีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมในการฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรให้จบในวันเดียวทั้ง ๑๓ กัณฑ์ และความเชื่อเรื่องชีวิตในโลกหน้า ที่ต้องพยายามสั่งสมการทำความดีในชีวิตนี้และกระทั่งคิดรู้สึกที่ทำให้ยอมรับสถานภาพของตนในชาตินี้ว่าเป็นผลของบุญกรรมในชาติปางก่อน ฯลฯ

ความเชื่อจากหนังสือโบราณที่มีผลต่อความคิดและพฤติกรรมดังกล่าวนี้และอีกหลายๆ เรื่องจะมีผลต่อการจัดระเบียบสังคมในรูปแบบของการจัดงานบุญประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ ตามแบบอย่างบรรพบุรุษที่เคยเรียนรู้สืบทอดต่อ ๆ กันมา จนเป็นวัฒนธรรมร่วมของคนส่วนใหญ่ในสังคมชุมชน

อุปสรรค ปัญหา และวิธีแก้ไข

-การดำเนินงานเป็นไปอย่างเรียบร้อย จึงไม่มีอุปสรรค ปัญหา และวิธีแก้ไข

ปัจจัยที่แห่งความสำเร็จ ปัจจัยแห่งความล้มเหลว

-การมีนิสิต นักศึกษาฝึกประสบการณ์ ร่วมกันดำเนินโครงการทำให้สามารถบรรลุผลและวัตถุประสงค์ที่วางไว้เป็นอย่างดี

-บุคลากรงานเอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมได้ร่วมแรงร่วมใจ แม้จะดำเนินงานภายใต้ระยะเวลาอันจำกัด ต้องสืบค้นข้อมูลมนตราอีสาน ต้องใช้เรี่ยวแรงกำลังในการสำรวจอนุรักษ์เอกสาร

ใบลาน รวมทั้งสติปัญญา ที่ต้องนำมาจัดเป็นนิทรรศการถาวร นำเสนอต่อสาธารณชน ทำให้สามารถบรรลุผล และวัตถุประสงค์ที่วางไว้เป็นอย่างดีเยี่ยม

ก้าวต่อไป หรือความต่อเนื่องของการดำเนินโครงการ

จากข้อค้นพบที่ได้ สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปต่อยอดทางนโยบายในการสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน ด้านเอกสารโบราณ เพื่อปลูกสำนึกด้านวัฒนธรรมการจดบันทึกเรื่องราว เรื่องเล่า อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งถือเป็นสิ่งสะท้อนความมีอารยธรรมของบรรพชนคนไทยในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- เชิดชาย บุตตี, (2555). ฮตสรงที่หตหาย. *คิลปวัฒนธรรม*. ฉบับเดือนพฤษภาคม
- ปรีชา พิณทอง. (2530). *ประเพณีโบราณไทยอีสาน*. พิมพ์ครั้งที่ 6. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรม.
- พระมหาสุวัฒน์ กิตติเมธี(คงยืน) และ สมควร นามสีฐาน. ฮตสรง: พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ผ่านความศรัทธาของ
ชุมชนในสังคมอีสาน. *Journal of MCU Ubon Review*, Vol.6 No.3 (September-December
2021). หน้า 747-756.
- พระอริยานุวัตร เขมจารี.(2536). “คติความเชื่อของชาวอีสาน ในวัฒนธรรมพื้นบ้าน”,บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2552*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *พระพุทธรูปกัณฑ์วิชัย อภิสัมัยธรรมนายก*.
ใ
น
<https://rinac.msu.ac.th/th/%E0%B8%9F%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%9F%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%8A%E0%B8%B1%E0%B8%A2>
สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2567
- สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน. (2558). *สู่ขวัญ : คน ลั้ว พิษ และสรรพสิ่งในเอกสารโบราณอีสาน /*
[บรรณาธิการ, ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ ; ปวีรรต/เรียบเรียง/พิสูจน์อักษร ราชันย์ นิลวรรณภา ...
และคนอื่น ๆ] มหาสารคาม : สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สาร สารทัศน์นันท. (2522). “บายศรีสู่ขวัญ,”ในหนังสือชุดความรู้มรดกอีสานฉบับอนุรักษ์วรรณคดีอีสาน
เกี่ยวกับชีวิต. มหาสารคาม : วิทยาลัยครูมหาสารคาม.
- เสฐียรโกเศศ, (2506) *ขวัญและประเพณีการทำขวัญต่าง ๆ*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองรัตน์.

ภาคผนวก

ผนวก 01 ข้อเสนอโครงการหนึ่งคณะหนึ่งศิลปวัฒนธรรม (ฉบับที่ได้รับอนุมัติ)

ผนวก 02 ภาพกิจกรรมโครงการ/กิจกรรมนิสิต

ผนวก 03 คำสั่งคณะกรรมการดำเนินงาน

ผนวก 04 สรุบบงบประมาณ

ผนวก 05 หนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าสำรวจเอกสารโบราณ และ บัญชีเอกสารโบราณที่ได้รับ
การสำรวจ จำนวน 5 วัด

ผนวก 06 ภาพการดำเนินการจัดทำชุดความรู้และนิทรรศการถาวร

ผนวก 01 ข้อเสนอโครงการ (ฉบับที่ได้รับอนุมัติ)

บันทึกข้อความ

เลขที่	3348	JA 111/67
ปี	15.004	

ส่วนราชการ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทรศัพท์ 6165

ที่ อว.0605.7(1)

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขออนุมัติโครงการและงบประมาณ

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

ตามที่สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานโครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน" งบประมาณที่ได้รับจัดสรรทั้งสิ้น 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) เพื่อให้การดำเนินโครงการฯ บรรลุตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงาน จึงใคร่ขออนุมัติโครงการและงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการฯ จำนวนเงิน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) จากงบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัย ปี 2567 หมวดเงินอุดหนุน รหัสงบประมาณ 6720910027 ตามรายละเอียดที่แจ้งแล้วนั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ

ลงชื่อ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

(นายณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์)

นักวิจัยปฏิบัติการ

<p>1. ความเห็นงานการเงินและบัญชี ☒ ได้ตรวจสอบงบประมาณและยืนยันว่า งบประมาณเพียงพอตามเสนอ จำนวน 100,000 บาท รหัสงบประมาณ 67 209 100 27 (ลงชื่อ) (นางนันทิพย์ เชิญกลาง) นักวิชาการเงินและบัญชี</p>	<p>2. ความเห็นหัวหน้าสำนักงานเลขานุการ ☒ เห็นควรอนุมัติ ☐ อื่น..... (ลงชื่อ) (นางฉวีวรรณ อรรถะเศรษฐ์) หัวหน้าสำนักงานเลขานุการ</p>
<p>3. ความเห็นรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร ☒ เห็นควรอนุมัติ ☐ อื่นๆ..... (ลงชื่อ) (นางอัจฉรี จันทมูล) รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร 2-2-พ. 2567</p>	<p>4. คำอนุมัติ ☒ อนุมัติ ☐ ไม่อนุมัติ เนื่องจาก..... (ลงชื่อ) ผู้อนุมัติ (อาจารย์ทิม เกตุวงศา) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน 2-2-พ. 2567</p>

แบบฟอร์มเสนอขออนุมัติโครงการ

1. ชื่อโครงการ : โครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน"
2. สถานภาพของโครงการ : โครงการใหม่ โครงการปกติ
 โครงการต่อเนื่องจาก โครงการอบรมเกณฑ์ EdPEX
3. ประเภทโครงการ : การกิจพื้นฐานของหน่วยงาน การกิจยุทธศาสตร์ Flagship
4. หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ : สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
5. ความเชื่อมโยงมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565
 - 5.1 วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา (*โครงการสามารถเลือกได้ 1 คำย*)
 - ด้านการจัดการเรียนการสอน
 - ด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม
 - ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม
 - ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม
 - ด้านการบริหารจัดการ
 - 5.2 ผลลัพธ์ในด้านที่สำคัญของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา (*โครงการสามารถเลือกได้มากกว่า 1 ผลลัพธ์*)
 - ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม ด้านการบริการวิชาการ ด้านศิลปะและวัฒนธรรม และผลลัพธ์ตามพันธกิจที่สถาบันอุดมศึกษาประเภท ต่อสาธารณะ
 - ผลลัพธ์ด้านการทำประโยชน์ต่อสังคม
 - ผลลัพธ์ด้านความพึงพอใจและความผูกพันของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย
 - ผลลัพธ์ด้านบุคลากร ทั้งด้านอัตรากำลังและขีดความสามารถของบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน
 - ด้านความมั่นคงในอาชีพ ด้านสวัสดิการและผลประโยชน์ตอบแทน
 - ผลลัพธ์ด้านการนำองค์กร การกำกับดูแล และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ
 - ผลลัพธ์ด้านการเงิน การงบประมาณ และความคงอยู่หรือเพิ่มขึ้นของผู้รับบริการ
6. ความเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา กรณีกลุ่มเป้าหมายเป็นนิสิต (*โครงการสามารถเลือกได้มากกว่า 1 ผลลัพธ์*)

6.1 มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552	6.2 มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565
☐ 1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	☐ 1. ด้านความรู้
☐ 2. ด้านความรู้	☐ 2. ด้านทักษะ
☐ 3. ด้านทักษะทางปัญญา	☐ 3. ด้านจริยธรรม
☐ 4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	☐ 4. ด้านลักษณะบุคคล

[] 5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	
--	--

7. ความเชื่อมโยงทักษะตามมาตรฐานการศึกษามัธยมศึกษา 9 ด้าน (รวมผลสัมฤทธิ์กว่า 1 ปี)

- [] 1. การคิดเชิงวิเคราะห์ การตัดสินใจ การคาดการณ์อนาคต
- [] 2. การแก้ปัญหา
- [] 3. การแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน ปัญหาเฉพาะหน้า
- [] 4. ผู้มีภาวะ ความฉลาดทางอารมณ์
- [] 5. ความคิดสร้างสรรค์ การสร้างวิสัยทัศน์เปิดกว้าง ยืดหยุ่น
- [] 6. การเรียนรู้ตลอดชีวิต
- [] 7. การปรับตัว มีมนุษยสัมพันธ์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น
- [] 8. การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์
- [] 9. การบริหารเวลา
- [] 10. ด้านอื่นๆ (กรณีมีข้อพิงกับข้อ 1-6)

8. ความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ด้าน (SDGs) (1 โครงการสามารถเลือกได้มากกว่า 1 เป้าหมาย และอาจมีหลายข้อเชื่อมโยงถึงกันตามเป้าหมายต่อไปนี้ www.un.org/sdgs)

- [] 1. ขจัดความยากจน (No Poverty)
- [] 2. ขจัดความหิวโหย (Zero Hunger)
- [] 3. ความสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (Good Health and well-being)
- [] 4. การศึกษาที่เท่าเทียม (Quality Education)
- [] 5. ความเท่าเทียมทางเพศ (Gender Equality)
- [] 6. การจัดการน้ำและสุขาภิบาล (Clean Water and Sanitation)
- [] 7. พลังงานสะอาด (Affordable and Clean Energy)
- [] 8. การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Decent Work and Economic Growth)
- [] 9. อุตสาหกรรม นวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐาน (Industry Innovation and Infrastructure)
- [] 10. ลดความเหลื่อมล้ำ (Reduced Inequalities)
- [] 11. เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities)
- [] 12. ผลิตและบริโภคอย่างรับผิดชอบ (Responsible Consumption and Production)
- [] 13. การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action)
- [] 14. การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล (Life Below Water)
- [] 15. การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก (Life on Land)
- [] 16. สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก (Peace and Justice Strong Institutions)
- [] 17. ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Partnerships for the Goals)

9. หลักการและเหตุผล

มนุษย์มีความกลัวเป็นพื้นฐาน ที่ซึ่งหลักมนุษย์ยังคงเผ่าพันธุ์ได้ก็อย่างหนึ่งคือระเบียบทางสังคม นอกจากตัวบุคคลหมายถึงเป็นการบังคับใช้กับสังคมและแสดงให้เห็นได้ "ในที่แจ้ง" แล้ว ยังมีระบบที่ครอบคลุมที่ครอบคลุม "ในที่มืด" ถ้าจะตีความที่มีที่มืดในที่นี้คือ "ไสยศาสตร์" ก็เป็นการไม่เกินเลยนัก เพราะนี่ถือเป็นสิ่งที่พึงทางใจอีกแบบหนึ่ง ที่อยู่นอกเหนือจากหลักเหตุผล แม้ว่าหลายคนอาจมองว่าเป็นสิ่งซบถลงมัจจุส หากแต่สิ่งนี้ก็กลับเป็นสิ่งสร้างศรัทธาของจักรวาลตัวตน สังคมอย่างเฉียบ ๆ ในความมืดดังกล่าวกลับมีความมั่นคงมหานิยม และทรงคนอย่างลับๆ แผงฝังทั้งเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้มีความทุกข์ยากไขว่คว้าใจ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือหนึ่งในการหาคำตอบที่ตนเองอยากรู้ทั้งเรื่องราวในอดีตและในอนาคต เป็นเครื่องมือในการฝ่าฟันหาความมั่งคั่ง มั่นคง ปลอดภัยประโลมใจในยามที่เหตุผลละดูเข้าไม่ถึงกันบึงแห่งท้องหัวใจ เนื่องด้วยกำแพงความโศกเศร้าหม่นหมองคับตันอยู่

ในการมีมนุษย์จึงสรรสร้างประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อเก็บเกี่ยวพลังจิตวิญญาณแห่งความไม่รู้ หรือความรู้ทางโลกในการเยียวยาในยามลำบากยากแค้นวิกฤตแสนเข็ญ เช่น พิธีสวดภาวนา ท่องชะตา บูชาเลี้ยงบ้าน บุญบั้งไฟ บายศรีสู่ขวัญ พิธีไล่ปอบ พิธีเลี้ยงผีฟ้า ศาลาขอคกระตุก ศาลาอธิษฐานหนังสือ ศาลาเขคตามนวิชัย ศาลาเงินล้าน ศาลาไก่เศรษฐี ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ที่กล่าวมา คล้ายเป็นรหัสลับแห่งธรรมชาติที่เอื้ออวยววยใช้ดูตึงให้เหล่าผู้คนยังคงรักษาสถาปนาครอบครัว เศรษฐกิจ สาธารณสุข พื้นฐานทางสังคมให้สามารถอยู่รอดได้ปลอดภัยอย่างต่อเนื่องยาวนาน

มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีลาดาปรัชญาภาษาบาลี ที่ว่า "พหูณี ปณทัตโต ชิวเว" ซึ่งหมายความว่า ผู้มีปัญญาพึงเป็นอยู่เพื่อมหาชนนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า นอกจากสามารถเป็นที่พึ่งโบที่แจ้งแล้ว เราก็ควรนำเสนอให้เห็นที่พึ่งในที่มืดด้วย และเนื่องจากที่พึ่งเหล่านั้นถูกบันทึกไว้ในเอกสารโบราณต่าง ๆ ที่ยังคงหลงเหลืออยู่ตามวัดต่าง ๆ เช่น สมุทรไทยโบราณ เป็นต้น การได้สืบค้น อูริกซ์ และเผยแพร่ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่สามารถเพิ่มพูนให้เป็นที่พึ่งแก่มหาชนได้ในอีกแห่งหนึ่ง หากแต่ต้องนำปัญญาส่องฉายให้เห็นถึงเหลี่ยมมุม สิ่งที่ถูกซ่อนภายใต้ความมืดมิดนั้น ให้สามารถรู้เท่าทันต่อสิ่งที่ไม่เห็นได้อย่างชัดเจน จึงจัดกิจกรรมโครงการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสานมรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน" และสร้างชุดความรู้และนิทรรศการมรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน" ซึ่งเป็นการนำเสนอสืบสานมรดกภูมิปัญญาแก่สังคมในเชิงวิชาการอันสอดคล้องกับคตินิยมของสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่กล่าวว่า "ศูนย์กลางภูมิปัญญา พัฒนาสังคมแบบยั่งยืน" ได้เป็นอย่างดี

10. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสำรวจสืบสานมรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน" ในเอกสารโบราณจำนวน 5 แห่งที่ดูแล
- 2) เพื่อสร้างชุดความรู้และนิทรรศการมรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน"

11. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

11.1 ตัวชี้วัดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ (ผลผลิต output)

ที่	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	เครื่องมือในการวัด
1	สำรวจสืบสานมรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน"	- เอกสารโบราณได้รับการอนุรักษ์ จัดเก็บได้อย่างถูกต้อง 5 แห่งข้อมูล - มีเครือข่ายความร่วมมือในการ อนุรักษ์เอกสารโบราณ - ข้อมูลค้นมีไว้โบราณใน http://artculture.msu.ac.th/gps/	- จำนวน 5 แหล่งข้อมูล - 5 เครือข่าย การอนุรักษ์ - 500 ชุดข้อมูล	- ภาพกิจกรรม - เอกสารให้ความยินยอมสำรวจ อนุรักษ์ - ข้อมูลโบราณ http://artculture.msu.ac.th/gps/
2	ชุดความรู้และนิทรรศการถาวร มรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน"	ชุดความรู้และนิทรรศการถาวร มรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน" จำนวน 1 ชุด 3 ภาษา	- ชุดความรู้และ นิทรรศการ ถาวร มรดกภูมิ ปัญญา "มนตรา อีสาน" จำนวน 1 ชุด 3 ภาษา	- รายงานสรุปผลชุดความรู้และ นิทรรศการถาวร มรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน" จำนวน 1 ชุด 3 ภาษา

ผลผลิต output หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นทันที ผลโดยตรงจากการทำงานตามโครงการกิจกรรมเสร็จสิ้น

11.2 ผลลัพธ์ที่จะเกิดจากโครงการ (ผลลัพธ์ outcome)

ที่	ผลลัพธ์ outcome
1)	- สังคมได้สืบสานมรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน" - ข้อมูลค้นมีไว้โบราณใน http://artculture.msu.ac.th/gps/ สามารถใช้ประโยชน์ได้ในระดับชาติ - ชุดความรู้และนิทรรศการมรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน" สามารถใช้ประโยชน์ได้ในระดับชาติ
2)	มีโครงสร้างต้นแบบการทำงานด้านการจัดการมรดกภูมิปัญญาในด้านอื่น ๆ

11.3 ตัวชี้วัดความสำเร็จการบริหารจัดการโครงการ

ที่	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	เป้าหมาย	เครื่องมือในการวัด
1)	วัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดำเนินการสืบค้นมรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน" และอนุรักษ์ในสถาน จำนวน 5 แหล่งข้อมูล	ร้อยละ 100 ของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด	-ภาพกิจกรรม -เอกสารให้ความเป็นยอม -สำรวจอนุรักษ์
2)	หน่วยงาน/วัด/ชุมชน/มีเครือข่ายการทำงานร่วมกัน 5 เครือข่าย	ร้อยละ 100 ของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด	-เอกสารให้ความเป็นยอม -สำรวจอนุรักษ์
3)	ชุดความรู้และบริหารการถาวรมรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน" จำนวน 1 ชุด 3 ภาษา	ร้อยละ 100 ของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด	-เอกสารสรุปผลการดำเนินงานโครงการ

12. ผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวนทั้งสิ้น 62 คน ประกอบด้วย

- 1) กลุ่มเป้าหมายของโครงการ จำนวน (55) คน ประกอบด้วย
 - 1.1) ผู้แทนชุมชน 5 ชุมชน จำนวน 50 คน
 - 1.2) นิสิตฝึกประสบการณ์ จำนวน 5 คน
- 2) วิทยากรและผู้ประสานงานโครงการ (ผู้จัดโครงการ) จำนวน 7 คน

13. ระยะเวลาดำเนินโครงการ วันเริ่มต้น 29 กุมภาพันธ์ 2567 และวันสิ้นสุดโครงการ 30 มีนาคม 2567

14. สถานที่ดำเนินโครงการ

วันที่	จังหวัด	สถานที่
5 มีนาคม 2567	ร้อยเอ็ด	วัดกลางอุทุมเวทย์ บ้านพนมไพร ต.พนมไพร อ.พนมไพร จ.ร้อยเอ็ด
6 มีนาคม 2567	ร้อยเอ็ด	วัดทุ่งสว่าง บ้านกลอย ต.หนอง อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด
11 มีนาคม 2567	ร้อยเอ็ด	วัดสุตาวิจิตร บ้านค้อขา ต.บึงงาม อ.ทุ่งเขาหลวง จ.ร้อยเอ็ด
12 มีนาคม 2567	ร้อยเอ็ด	วัดเหนือสูงยาง บ้านสูงยาง ต.คูเมือง อ.เมืองสรวง จ.ร้อยเอ็ด
13 มีนาคม 2567	มหาสารคาม	วัดม่วงน้อย บ้านแพง ต.แพง อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม

15. แผนการดำเนินงาน

ที่	ขั้นตอน/กิจกรรม	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567												
		ค.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
1	1.ขั้นเตรียมการ 1) จัดประชุมคณะกรรมการเพื่อทำการศึกษาข้อมูลกำหนดพื้นที่ และหา กลุ่มเป้าหมาย 2) สำรวจพื้นที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมเพื่อ					→								

ที่	ขั้นตอน/กิจกรรม	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567											
		ค.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
	กำหนดเป้าหมายตามจุดประสงค์ 3) ดำเนินการนำข้อมูลจากข้อที่ 2 มาประชุมคณะกรรมการเพื่อเลือกสถานที่และรูปแบบกิจกรรม 4) ทำการกำหนดแผนงานดำเนินงาน / ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5) จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานเตรียมความพร้อม / เสนอโครงการต่อผู้บริหาร 6) เตรียมความพร้อมทุกส่วนงานก่อนจัดกิจกรรม												
2	2.ขั้นดำเนินการ 1) ทำการกำหนดและมอบหมายหน้าที่ผู้รับผิดชอบแต่ละฝ่าย 2) ทำการประสานงานและกับกลุ่มเป้าหมาย 3) ทำการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้กับกลุ่มเป้าหมายให้ได้รับทราบและเชิญชวนเข้าร่วมโครงการตามวันและเวลา 4) ดำเนินการสำรวจและจัดหารวัสดุอุปกรณ์ในการจัดสถานที่ดำเนินกิจกรรม 5) ดำเนินกิจกรรมตามแผน / รูปแบบกิจกรรม					→							

ที่	ขั้นตอน/กิจกรรม	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567												
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
	ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้													
3	3.ขั้นสรุปผล 1)การทำกิจกรรมแต่ละครั้งจะต้องมีการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขในการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไปให้มีความพร้อมและสมบูรณ์มากขึ้น ดังนั้นการติดตามและประเมินผลจะใช้วิธีการประเมินผลโดยใช้แบบสอบถามเป็นหลัก 2) การถอดบทเรียนหลังการทำกิจกรรมเพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหาในการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมาส่งผลให้การจัดกิจกรรมครั้งต่อไป เช่น การถอดบทเรียนจุดด้อย จุดเด่นของโครงการ และสรุปโครงการ						→							
4	จัดทำรายงานผลสรุปโครงการ						→							

16. งบประมาณ รายจ่ายเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 จำนวน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

งบรายจ่าย - รายการ	จำนวน	หน่วย	อัตรา	งบประมาณ (บาท)
1) ค่าตอบแทน				-
2) ค่าใช้สอย				42,800
1. ค่าเบี้ยเลี้ยง	7	คน	120 บาท	4,200
2. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	5	วัน	1,200 บาท	6,000
3. ค่าเบี้ยเลี้ยงคนขับรถ	1	คน	120 บาท	600

งบรายจ่าย - รายการ	จำนวน	หน่วย	อัตรา	งบประมาณ (บาท)
4. ค่าถ่ายเอกสารแบบสำรวจและเข้าเล่มบัญชีการสำรวจ	5	เล่ม	500 บาท	2,500
5. ค่าจ้างจัดทำนิตยสารและชุดความรู้ 3 ภาษา	3	ภาษา	25,000 บาท	25,000
6. ค่าจ้างแปลชุดความรู้ 3 ภาษา	3	ภาษา	1,500 บาท	4,500
3) ค่าวัสดุ				57,200
1. ผ้าด้ายดิบ	33	พับ	1,000 บาท	33,000
2. ด้ายสี	10	มัด	250 บาท	2,500
3. หนัากากอนามัย	20	กล่อง	100 บาท	2,000
4. แอลกอฮอล์	24	ขวด	.60 บาท	1,440
5. ถุงมืออนามัย	15	กล่อง	160 บาท	2,400
6. ค่าจ้างซื้อเครื่องเคลื่อนพลาสติก (ขนาดเล็ก)	1	เครื่อง	3,760 บาท	3,760
7. พลาสติกเคลือบใส	10	350 บาท	3,500	
8. กระดาษ A 4	20	รีม	160 บาท	3,200
9. อุปกรณ์ดำเนินงาน(กรรไกร,ไม้บรรทัด,ปากกา, ดินสอ,ยางลบ)	8	ชุด	300 บาท	2,400
10. แทนตัดกระดาษ	1	แท่น	3,000 บาท	3,000
รวม				100,000

หมายเหตุ ขอตัวเฉลี่ยจ่ายทุกรายการ

17. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดโครงการ (Impact)

- 17.1 มหาวิทยาลัยมีฐานข้อมูลเกี่ยวกับการสืบสวนมรดกภูมิปัญญา "มรดกวิถีสาน" ในโบราณและเอกสารโบราณอื่นๆ
- 17.2 มีฐานข้อมูลด้านเอกสารโบราณเพื่อการสืบค้นทางวิชาการที่สะดวก เหมาะสมกับยุคสมัย
- 17.3 มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีความก้าวหน้าและเอกลักษณ์ด้านการรักษา สืบพทอดภูมิปัญญา ห่อถักที่ต่อเนื่องเป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

18. สาเหตุหรือปัจจัยความเสี่ยงต่อความสำเร็จของโครงการ

18.1 ความเสี่ยงต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ

สาเหตุหรือปัจจัยความเสี่ยงต่อวัตถุประสงค์	แนวทางแก้ไข/ป้องกันความเสี่ยง
1) เอกสารโบราณที่จะได้รับการสืบค้นและอนุรักษ์มีจำนวนน้อยไม่ถึงเป้าหมาย	1) ประสานแหล่งอนุรักษ์เพิ่มเติม 2) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาวัฒนธรรมอำเภอ ให้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล

18.2 ความเสี่ยงต่อการบริหารจัดการโครงการ (ต้องสอดคล้องกับตัวชี้วัดที่ระบุในข้อ 11.3)

สาเหตุหรือปัจจัยความเสี่ยงต่อการบริหารจัดการ	แนวทางแก้ไข/ป้องกันความเสี่ยง
1) ดำเนินกิจกรรมโครงการไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้	1) ผู้รับผิดชอบโครงการประสานงานแต่เนิ่น ๆ และเคร่งครัดในการดำเนินงานกิจกรรม รวมถึงการเบิกจ่ายงบประมาณ

ลงชื่อ.....
 (นางสาวรุ่งนภา งาม) ผู้รับผิดชอบโครงการ
 ตำแหน่ง.....
 ๒๒ / ๑๑ / ๒๕๖๗

ความคิดเห็นผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น.....
 (นางสาวรุ่งนภา งาม)

ลงชื่อ.....
 (นางสาวรุ่งนภา งาม) ผู้รับผิดชอบโครงการ
 ตำแหน่ง.....
 ๒๒ / ๑๑ / ๒๕๖๗

ความคิดเห็นผู้บังคับบัญชาระดับสูง.....
 (นางสาวรุ่งนภา งาม)

ลงชื่อ.....
 (นางสาวรุ่งนภา งาม) ผู้รับผิดชอบโครงการ
 ตำแหน่ง.....
 ๒๒ / ๑๑ / ๒๕๖๗

ผนวก 02 ภาพกิจกรรมโครงการ/กิจกรรมนิสิต

1) วันที่ 5 มีนาคม 2567 บุคลากรงานอนุรักษ์เอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ดำเนินการจัดระบบและบันทึกสำเนาไฟล์ดิจิทัลเอกสารโบราณ ในโครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา มนตราอีสาน 2567 ณ วัดกลางอุดมเวทย์ บ้านพนมไพร ตำบลพนมไพร อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด พบโบราณจำนวน 685 ผูก คิดเป็น 94 วัด

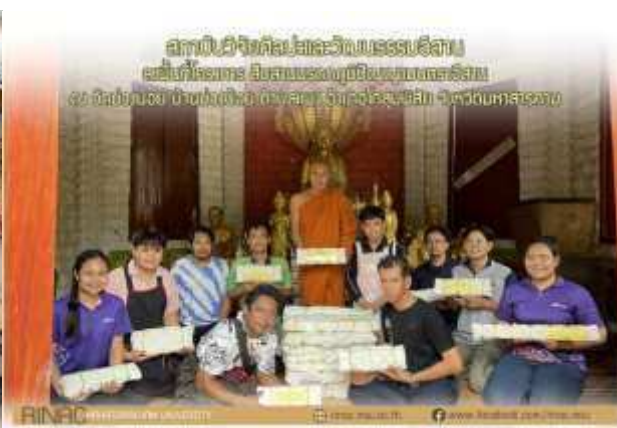
2) วันที่ 6 มีนาคม 2567 บุคลากรและนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ งานอนุรักษ์เอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ดำเนินการจัดระบบและบันทึกสำเนาไฟล์ดิจิทัลเอกสารโบราณ ในโครงการ สืบสานมรดกภูมิปัญญา มนตราอีสาน 2567 ณ วัดทุ่งสว่าง บ้านกลอย ตำบลหนองม อำเภอกาบัง จังหวัดร้อยเอ็ด พบโบราณจำนวน 549 ผูก คิดเป็น 88 วัด

3) วันที่ 11 มีนาคม 2567 บุคลากรและนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ งานอนุรักษ์เอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ดำเนินการจัดระบบและบันทึกสำเนาไฟล์ดิจิทัลเอกสารโบราณ ในโครงการ สืบสานมรดกภูมิปัญญา มนตราอีสาน 2567 ณ วัดสุดารังสรรค์ บ้านค้อชา ตำบลบึงงาม อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดร้อยเอ็ด พบโบราณจำนวน 470 ผูก คิดเป็น 58 วัด

4) วันที่ 12 มีนาคม 2567 บุคลากรและนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ดำเนินการจัดระบบและบันทึกสำเนาไฟล์ดิจิทัลเอกสารโบราณในโครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมอีสาน 2567 ณ วัดเหนือสูงยาง บ้านสูงยาง ตำบลคูเมือง อำเภอมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด พบโบราณจำนวน 880 ผูก คิดเป็น 104 วัต

5) วันที่ 13 มีนาคม 2567 บุคลากรและนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ดำเนินการจัดระบบและบันทึกสำเนาไฟล์ดิจิทัลเอกสารโบราณในโครงการ สืบสานมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมอีสาน 2567 ณ วัดม่วงน้อย บ้านม่วงน้อย ตำบลแพ่ง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม พบโบราณจำนวน 341 ผูก คิดเป็น 46 วัต

ผนวก 03 คำสั่งคณะกรรมการดำเนินงาน

คำสั่งสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ 16 /2567

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน"

ตามที่งานเอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้รับงบประมาณเงินรายได้ พ.ศ. 2567 ในการดำเนินงานโครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน" และเพื่อให้การดำเนินโครงการ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมาย จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการ ดังนี้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. ผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน ประธานกรรมการ	
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพิศตรี สุทธิสา	กรรมการ
3. หัวหน้าสำนักงานเลขานุการ	กรรมการและเลขานุการ

- หน้าที่ 1. ให้คำปรึกษา และให้ข้อเสนอแนะ สนับสนุนการดำเนินงาน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
2. กำกับติดตามการดำเนินงาน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

คณะกรรมการดำเนินโครงการ

1. นายณรงค์ศักดิ์ ราชรินทร์	ประธานกรรมการ
2. นายชวชากร จันทาเวช	กรรมการ
3. นายภูวดล อู่บ้าน	กรรมการ
4. นายวีระ พิมพิจินทร์	กรรมการ
5. นายพัชรินทร์ ประทุมชาติ	กรรมการ
6. นายโกสิต ศรีโนรินทร์	กรรมการ
7. นายนิพล สายศรี	กรรมการและเลขานุการ
8. นางเพ็ญประภา ไชยสงคราม	กรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

- หน้าที่ 1. ลำดับที่ 1-7 ดำเนินงานโครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน" ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด
2. ลำดับที่ 7 และลำดับที่ 8 ดำเนินการในการประสานงานกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการฯ และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
3. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

/คณะกรรมการฝ่ายการเงินฯ

คณะกรรมการฝ่ายการเงินและพัสดุ

1. นางนันทพัทธ์ เชิญกลาง	ประธานกรรมการ
2. นางปิยมากรณ์ บุศย์บำรุง	กรรมการ
3. นางฉลิษฐ์ รัชชา	กรรมการและเลขานุการ

- หน้าที่
1. ดูแล จัดทำรายละเอียดการเบิก-จ่ายเงิน ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน-พัสดุในการดำเนินงานโครงการฯ
 2. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 29 กุมภาพันธ์ - 30 มีนาคม พ.ศ. 2567

สั่ง ณ วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2567

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกพร รัตนสุธีระกุล)

ผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

ผนวก 04 สรุปงบประมาณ

งบประมาณ

งบรายจ่าย - รายการ	จำนวน	หน่วย	อัตรา	งบประมาณ (บาท)
1) ค่าตอบแทน				-
2) ค่าใช้สอย				42,800
1. ค่าเบี้ยเลี้ยง	7	คน	120 บาท	4,200
2. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	5	วัน	1,200 บาท	6,000
3. ค่าเบี้ยเลี้ยงคนขับรถ	1	คน	120 บาท	600
4. ค่าถ่ายเอกสารแบบสำรวจและเข้าเล่มบัญชีการสำรวจ	5	เล่ม	500 บาท	2,500
5. ค่าจ้างจัดทำนิตรรศการและชุดความรู้ 3 ภาษา	3	ภาษา	25,000 บาท	25,000
6. ค่าจ้างแปลชุดความรู้ 3 ภาษา	3	ภาษา	1,500 บาท	4,500
3) ค่าวัสดุ				57,200
1. ฝ้ายดิบ	33	พับ	1,000 บาท	33,000
2. ด้ายสี	10	มัด	250 บาท	2,500
3. หน้ากากอนามัย	20	กล่อง	100 บาท	2,000
4. แอลกอฮอล์	24	ขวด	60 บาท	1,440
5. ถุงมืออนามัย	15	กล่อง	160 บาท	2,400
6. ค่าจัดซื้อเครื่องเคลือบพลาสติก (ขนาดเล็ก)	1	เครื่อง	3,760 บาท	3,760
7. พลาสติกเคลือบใส	10	แพ็ค	350 บาท	3,500
8. กระดาษ A 4	20	รีม	160 บาท	3,200
9. อุปกรณ์ดำเนินงาน(กรรไกร,ไม้บรรทัด,ปากกา, ดินสอ,ยางลบ)	8	ชุด	300 บาท	2,400
10. แทนตัดกระดาษ	1	แท่น	3,000 บาท	3,000
รวม				100,000

หมายเหตุ ขออภัยเฉลี่ยจ่ายทุกรายการ

ผนวก 05 หนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าสำรวจเอกสารโบราณ และ บัญชีเอกสารโบราณที่ได้รับ
การสำรวจ จำนวน 5 วัด

ที่ อร 0605.7(1)ว

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าจัดระบบเอกสารโบราณ

กราบหมัสการ เจ้าอาวาสวัดกลางอุดมเวทย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดโครงการ จำนวน 1 ชุด

ด้วยงานเอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้
ได้ดำเนินงานโครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสำรวจสืบสาน
มรดกภูมิปัญญา และนำรายละเอียดข้อมูลของตำราที่อยู่ในเอกสารโบราณมาจัดทำชุดความรู้ รวมถึงจัดทำ
นิทรรศการมรดกภูมิปัญญา เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลให้ผู้สนใจได้ศึกษาต่อไป

ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ งานเอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะ
และวัฒนธรรมอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ เจ้าอาวาสวัดกลางอุดมเวทย์ ในการลงพื้นที่จัดระบบเอกสาร
โบราณและจัดทำบัญชีเอกสารโบราณ ณ วัดกลางอุดมเวทย์ บ้านพนมไพร ตำบลพนมไพร อำเภอพนมไพร
จังหวัดร้อยเอ็ด ในวันอังคารที่ 5 มีนาคม 2567 เวลา 08.30 - 16.30 น. จึงกราบหมัสการมาเพื่อให้ความ
อนุเคราะห์ และขอกราบขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบหมัสการด้วยความเคารพ

(อาจารย์หม กุ้งวงศา)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

ปฏิบัติราชการแทนผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

งานเอกสารโบราณ

โทรศัพท์/โทรสาร 0-4372-1686

ที่ อว 0605.7(1)ฯ

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

กฎหมาย 2567

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่เข้าจัดระบบเอกสารโบราณ

กราบบังคมทูล เจ้าอาวาสวัดทุ่งสว่าง

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดโครงการ จำนวน 1 ชุด

ด้วยงานเอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้
ได้ดำเนินการโครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา "มนตราอีสาน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสำรวจสืบสาน
มรดกภูมิปัญญา และนำรายละเอียดข้อมูลของคำราที่อยู่ในเอกสารโบราณมาจัดทำชุดความรู้ รวมถึงจัดทำ
นิทรรศการมรดกภูมิปัญญา เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลให้ผู้สนใจได้ศึกษาต่อไป

ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ งานเอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะ
และวัฒนธรรมอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ เจ้าอาวาสวัดทุ่งสว่าง ในการลงพื้นที่จัดระบบเอกสารโบราณ
และจัดทำบัญชีเอกสารโบราณ ณ วัดทุ่งสว่าง บ้านกตอย ตำบลหนองม อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
ในวันพุธที่ 6 มีนาคม 2567 เวลา 08.30 - 16.30 น. จึงกราบบังคมทูลมาเพื่อให้ความอนุเคราะห์ และขอ
กราบขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบบังคมทูลด้วยความเคารพ

(อาจารย์หม กฤษวงศา)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

ปฏิบัติราชการแทนผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

งานเอกสารโบราณ

โทรศัพท์/โทรสาร 0-4372-1686

ที่ อว 0605.7(1)/

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าจัดระบบเอกสารโบราณ

กราบมนตรีการ เจ้าอาวาสวัดม่วงน้อย

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดโครงการ จำนวน 1 ชุด

ด้วยงานเอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ดำเนินงานโครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสำรวจสืบสานมรดกภูมิปัญญา และนำรายละเอียดข้อมูลของตำราที่อยู่ในเอกสารโบราณมาจัดทำชุดความรู้ รวมถึงจัดทำนิทรรศการมรดกภูมิปัญญา เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษาต่อไป

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ งานเอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ เจ้าอาวาสวัดม่วงน้อย ในการลงพื้นที่จัดระบบเอกสารโบราณ และจัดทำบัญชีเอกสารโบราณ ณ วัดม่วงน้อย บ้านแพง ตำบลแพง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในวันที่พุธที่ 13 มีนาคม 2567 เวลา 08.30 - 16.30 น. จึงกราบมนตรีการมาเพื่อให้ความอนุเคราะห์ และขอกราบขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบมนตรีการด้วยความเคารพ

(อาจารย์ท่ม นทวงศ์)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

งานเอกสารโบราณ

โทรศัพท์/โทรสาร 0-4372-1686

ที่ อว 0605.7(1)/

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าจัดระบบเอกสารโบราณ

กราบนมัสการ เจ้าอาวาสวัดสุธาารังสรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดโครงการ จำนวน 1 ชุด

ด้วยงานเอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ดำเนินงานโครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา "มรดกอีสาน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสำรวจสืบสานมรดกภูมิปัญญา และนำรายละเอียดข้อมูลของตำราที่อยู่ในเอกสารโบราณมาจัดทำชุดความรู้ รวมถึงจัดทำนิทรรศการมรดกภูมิปัญญา เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลให้ผู้สนใจได้ศึกษาต่อไป

ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ งานเอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ เจ้าอาวาสวัดสุธาารังสรรค์ ในการลงพื้นที่จัดระบบเอกสารโบราณและจัดทำบัญชีเอกสารโบราณ ณ วัดสุธาารังสรรค์ บ้านค้อซา ตำบลบึงงาม อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ในวันจันทร์ที่ 11 มีนาคม 2567 เวลา 08.30 - 16.30 น. จึงกราบนมัสการมาเพื่อให้ความอนุเคราะห์ และขอกราบขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบนมัสการด้วยความเคารพ

(อาจารย์ทิม เกตุวงศ์)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

ปฏิบัติราชการแทนผู้รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

งานเอกสารโบราณ

โทรศัพท์/โทรสาร 0-4372-1686

ที่ ขว 0605.7(1)/

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

พฤษภาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมจัดระบบเอกสารโบราณ

กราบนมัสการ เจ้าอาวาสวัดเหนือสูงยาง

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดโครงการ จำนวน 1 ชุด

ด้วยงานเอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ดำเนินกรมโครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสำรวจสืบสานมรดกภูมิปัญญา และนำรายละเอียดข้อมูลของคำราที่อยู่ในเอกสารโบราณมาจัดทำชุดความรู้ รวมถึงจัดทำนิทรรศการมรดกภูมิปัญญา เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลให้ผู้สนใจได้ศึกษาต่อไป

ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ งานเอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ เจ้าอาวาสวัดเหนือสูงยาง ในการลงพื้นที่จัดระบบเอกสารโบราณและจัดทำบัญชีเอกสารโบราณ ณ วัดเหนือสูงยาง บ้านสูงยาง ตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ในวันอังคารที่ 12 มีนาคม 2567 เวลา 08.30 - 16.30 น. จึงกราบนมัสการมาเพื่อให้ความอนุเคราะห์ และขอกราบขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบนมัสการด้วยความเคารพ

(อาจารย์หม เกตุวงศา)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

ปฏิบัติราชการแทนผู้รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

งานเอกสารโบราณ

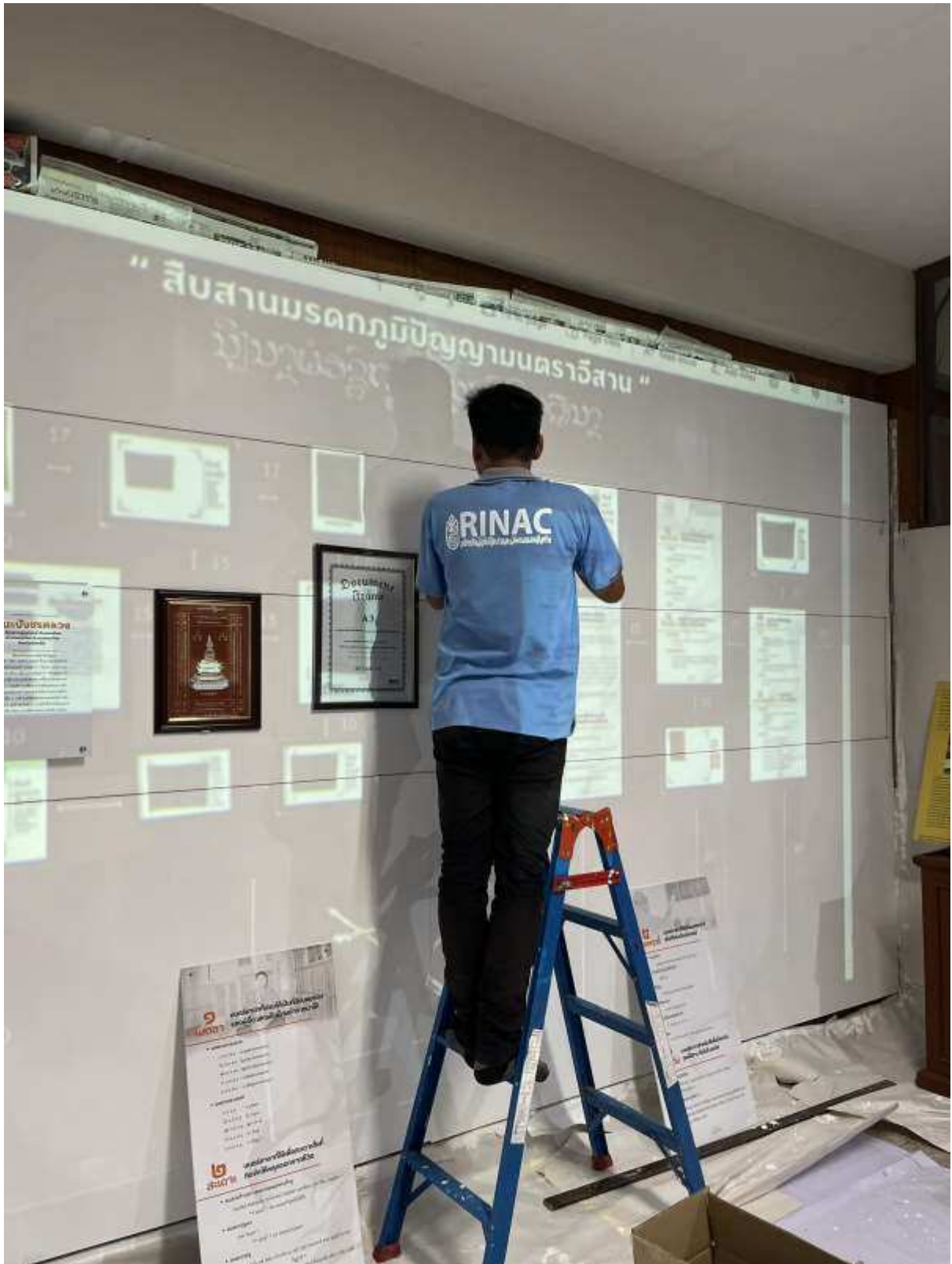
โทรศัพท์/โทรสาร 0-4372-1686

ผนวก 06 ภาพการดำเนินการจัดทำชุดความรู้และนิทรรศการถาวร

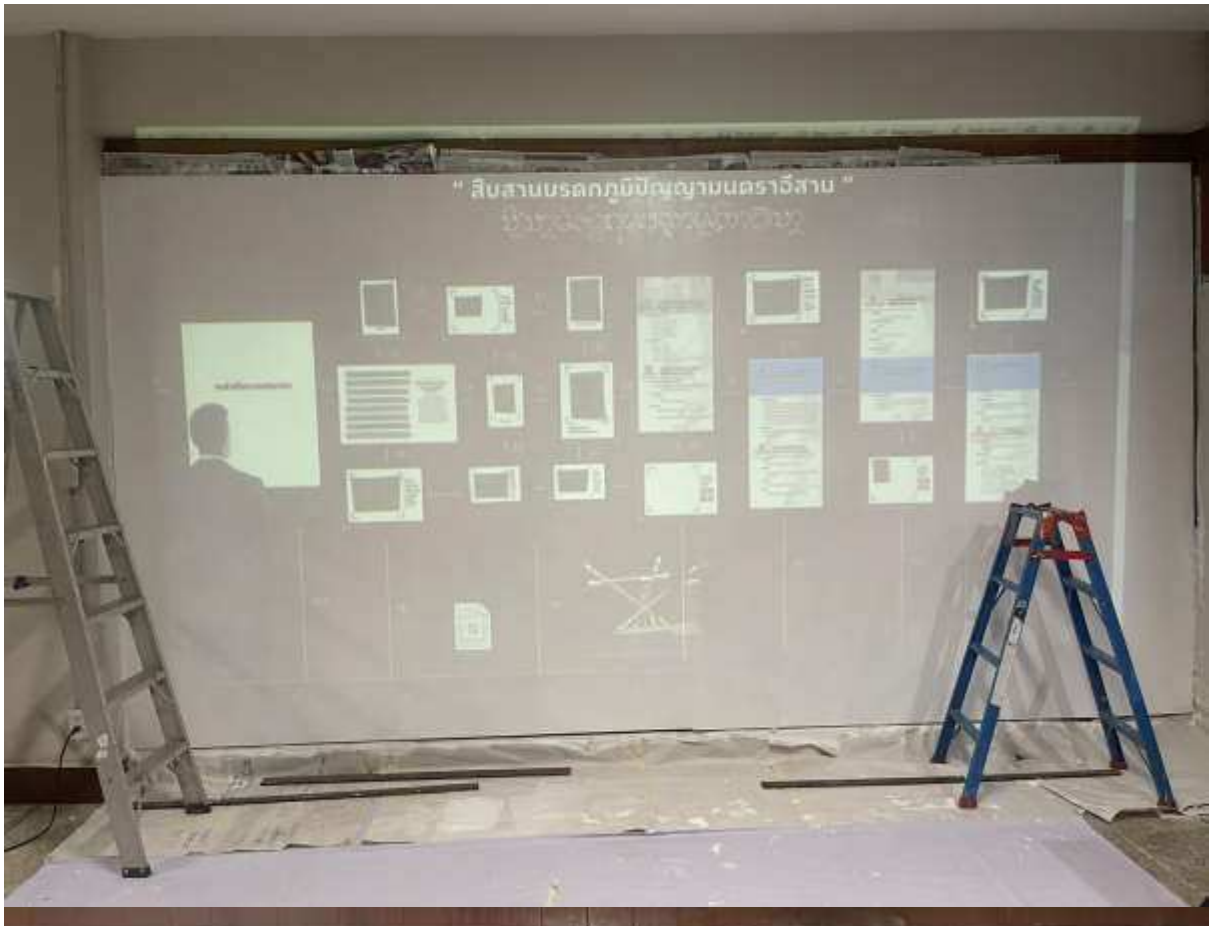
วันที่ 2 พฤษภาคม 2567 เริ่มทำนิทรรศการ โครงการสืบสานมรดกภูมิปัญญา “มนตราอีสาน”

-นิทรรศการถาวรที่สำเร็จ

-การเข้าเยี่ยมชม

วันที่ 25 กันยายน 2567 ผู้บริหารและบุคลากร สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ต้อนรับคณะศึกษาดูงานจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และคณะผู้บริหารบุคลากรสำนักวิทยบริการ มมส ซึ่งทางสถาบันฯ ได้นำชมนิทรรศการภายในสถาบันฯ และเข้าสักการะพระพุทธรูปกัณฑ์วิชัย อภิสัมัยธรรมนายก โดยนำชมนิทรรศการหอศิลป์จำปาศรีบริเวณชั้น 1 ซึ่งจัดแสดงผลงานศิลปะจากศิลปินแห่งชาติ และศิลปินพื้นบ้านอีสาน บริเวณชั้น 3 นิทรรศการเอกสารโบราณและนิทรรศการมนตราอีสาน

วันที่ 16 สิงหาคม 2567 เวลา 09.30 น. – 15.30 น. สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน โดยนางอัจฉรี จันทร์มูล รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร ได้พาผู้บริหาร นำโดย ผู้อำนวยการเหอฟูหรง พร้อมด้วยอาจารย์ และตัวแทนนักเรียน จากโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยชนชาติกว้างซี สาธารณรัฐประชาชนจีน และผู้บริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายประถม) นำโดย อาจารย์ ดร.พรวิมล นุ่มท้วม รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร และอาจารย์รังษุติ มาตวงแสง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและการต่างประเทศ พร้อมด้วยคณะ และ Dr.Silpsupa Jaengawang นักวิจัยจาก Centre for the Study of Manuscript Cultures (CSMC) Universität Hamburg ประเทศเยอรมนี ลงพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวในเส้นทาง ‘Happy Maha Sarakham’ (Maha Sarakham BCG Happy Model Tourism อำเภอเมือง -อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม)

วันที่ 20 สิงหาคม 2567 ต้อนรับคณะครูและนักเรียนโรงเรียนหนองเรือวิทยา อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น
จำนวน 300 คน